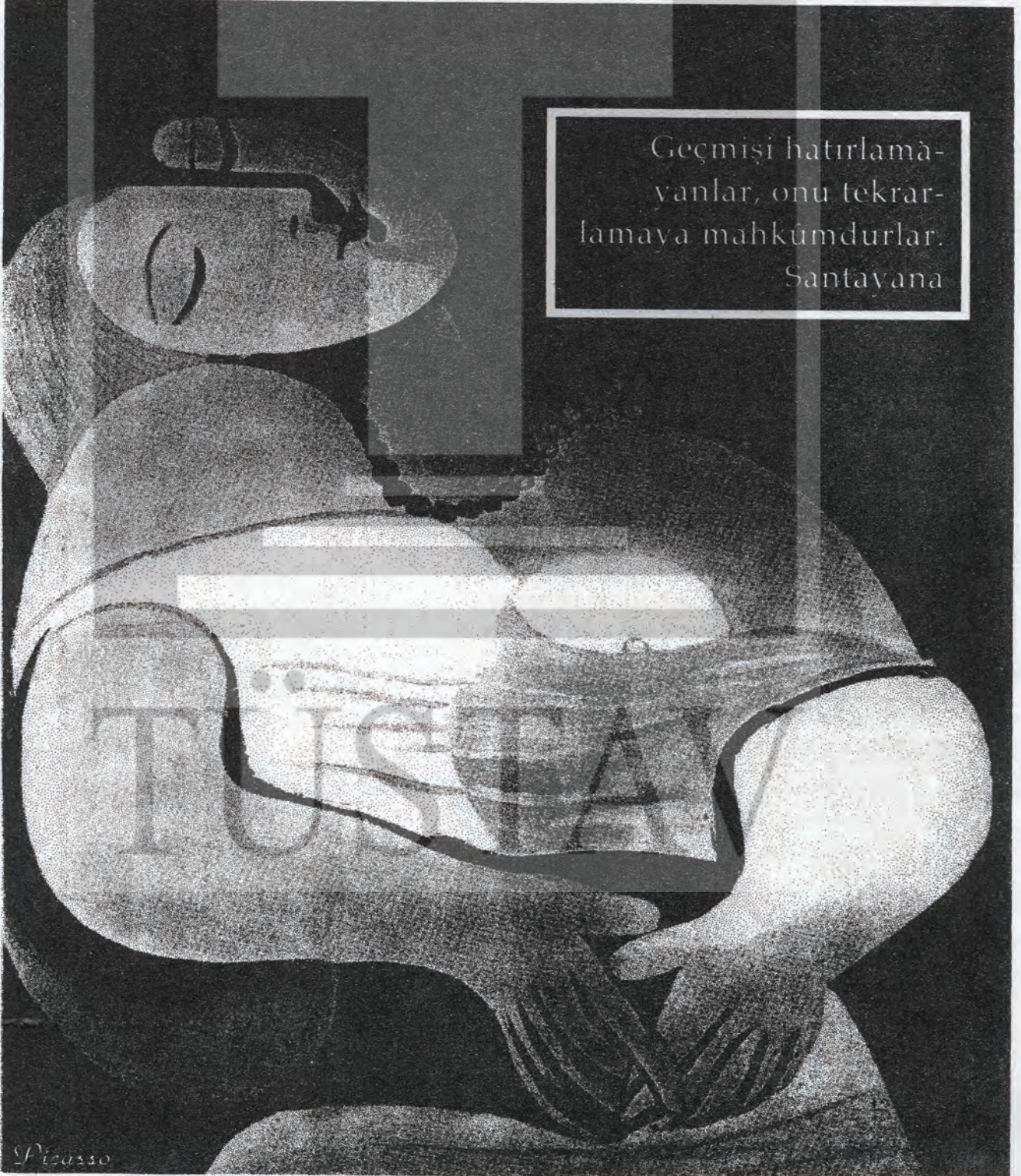

Adım

Yıl 1998 • Sayı 20 • Gelsenkirchen Bismarck Kadınlar Çalışma Grubu

Geçmişini hatırlamayanlar,
onu tekrarlamaya mahkûmdurlar.
Santayana

Picasso

İÇİNDEKİLER

Merhaba - 24 Kasım Öğretmenler Günü.....	Adım.....	3
Cumhuriyet'in 75. Yılı.....	Nesrin Görsev.....	4
Yabancı Düşmanlığı – Gençler Nereye?.....	Semra Kayaçelebi.....	6
Kadınların Siyasal Mücadelesi – Kadın ve Siyaset.....	Hülya Pekcan.....	7
Evde Barış.....	Zuhal Özgül.....	8
Kıskançlık.....	Seval Yıldırım.....	9
Boş Zamanlarımızda Neler Yapıyoruz?.....	Dürdane Karayel.....	10
Bir Öykü – Uyuyan Güzelin Uçağı.....	Gabriel Garcia Marquez.....	11
Dil Deyip Geçmeyelim.....	Bircan Şimşek.....	14
Almanya'da Türkçe Eğitimi ve Türkçe Öğretmenliği....	Kemal Yalçın.....	15
Çocuklarda Cinsiyet Eğitimi.....	Seval Yıldırım.....	17
Ecstasy Mutluluk Hapı Mı?.....	Dürdane Karayel.....	18
Bir Kadın Sanatçı – Maria Callas.....	Nesrin Görsev.....	19
Bir Kitap – Bir Dinazorun Anıları, Mina Urgan.....	Ayşen Ertan.....	20
Hukuk Köşesi - Türk Medeni Kanununda Boşanmanın Eşler Yönünden Sonuçları.....	Ömer Yıldırım.....	21
İstanbul Müzikali.....	Nilgün Zengin.....	23
Bir Yazar – Bir Okuma Akşamında Muzaffer İzgü.....	Dürdane Karayel.....	24
Gezelim, Görelim – Londra.....	Ayşen Ertan.....	25
Sağlık Köşesi – Bel Fıtığı.....	Seval Yıldırım.....	26
Bir Film – Truman Show.....	Zuhal Özgül.....	27
Bir Kadın Yazarımız – Adalet Ağaoğlu.....	Adım.....	28
Şiir Köşesi - „Sev“	Sevgi K.	29
„Yaşamak“	Eyüp Yalibuk.....	29
„Zaman“, „Umut“, „İki Damla Gökyüzü“ ...	Kemal Yalçın.....	29
Yemek Köşesi - Mutfağımızdan Mezeler: Zeytinyağlı Brüksel Lahanası.....	Adım.....	30
Elişi Köşesi – Mekik Oyası: Yaka-Cep Kenarı.....	Adım.....	30
Bulmaca.....	Semra Kayaçelebi.....	31

Impressum

Dergi RUTEB'in katkısı ile hazırlanmıştır.

Yazı İşleri

Zuhal Özgül

Seval Yıldırım

Semra Kayaçelebi

Dizgi

Öznur Jost

Yazışma Adresi

Grenzstr. 47 • 45881 Gelsenkirchen • Tel.: 0209 - 40 94 140

Merhaba

24 Kasım Öğretmenler Günü

Atatürk Türk Gençliğini yetiştiren öğretmenlere büyük önem verir, her vesile ile onları desteklerdi. 1928'de harf inkilabını yaptığı zaman karatahta önünde ders verirken halkı O'na „Baş Öğretmen“ ünvanını vermişti.

Her 24 Kasım'da anılan „Öğretmenler Günü“nde sık sık bir söz söylenir. „Öğretmenleri sadece 24 Kasım'da değil, her zaman akıldan ve gönülden çıkarmayın“ diye.

Atatürk'ün sağlığında „İrfan Ordumuz“ diye onurlandırılan, İnönü'nün eğitim seferberliği ve Köy Enstitüleri döneminde baş tacı edilen öğretmenlerimiz yazık ki daha sonra bu ilgiden gitgide yoksun kaldılar.

Yıllardır öğretmensiz kalmış okullarımız, öğrencisiz kalmış öğretmenlerimiz vardır. Onlar her zaman her şart altında çocuklarını yetiştirmek için büyük özverilerde bulunmuşlardır. Doğuda kar, kış, soğuk demeden, araçsız, gereçsiz demeden, hatta canından olarak „mahrumiyet bölgeleri“nde çaba göstermişlerdir.

Dünyadaki gelişmiş ülkelerin uygulamalarına bakarak rahatlıkla söyleyebiliriz ki, bir ülkenin kalkınmasında ve gelişmesinde, ülkenin geleceğini asıl belirleyen eğitime, insan yetiştirmeğe gösterilen ilgi, yapılan yatırımlardır.

Ülkemizde de temel eğitime ve öğretmenlere gösterilen ilginin yeniden yükselişi umut vericidir.

Bu umutla öğretmenlerimizi içten selamlıyoruz.

Cumhuriyet'in 75. Yılı

Bazı Canlı Tanıklar

Nesrin Görsev

Ben bir Cumhuriyet çocuğuyum. Cumhuriyetin ilanından 5 yıl sonra doğdum, önce resimleriyle, hikayeleriyle annemden ve anneannemden dinledim, öğrendim Mustafa Kemal'i. Çoktan rahmetli olan büyüklerime

duvarına asılı portresinde. Adapazarı'nda şehit düştüğü yeri gösterdikleri zaman bir genç kızdım, yüreğimin nasıl sızladığını, böyle bir dedenin torunuyum diye nasıl duygulandığımı anlatmak çok zor.

Babamın babası Metozade Hüseyin Efendi de „Fatih Taburu“ adı altında Geyve Boğazı'nı da tutan bin kişilik bir askeri müfreze beslemiş, bu savaşın kazanılmasında yaptığı yardımlardan dolayı Mustafa Kemal Paşa tarafından ödüllendirilmiştir.

Şu tesadüfe bakın ki yıllar sonra evlendiğim eşimin dedesi de Sultan Hamit'in

Atatürk'ün, Cumhuriyet'i emanet ettiği gençliğin, Cumhuriyet'in ilk döneminde bir geçit resmi.
(N. Görsev'in aile albümünden)

özel şükran borcum vardır benim.

Kurtuluş Savaşında 36 yaşında gönüllü olarak savaşa katılan ve şehit düşen annemin babasının madalyası hala durur evimizin

istipdadına karşı geldiği için Fizan'a (Libya'ya) sürülen ve sonra Kurtuluş Savaşı'nın ilk günlerinden itibaren Atatürk'ün

saflarında yer alan „Genç Tıbbiyeliler“den biridir.

İşte ben bu hikayelerle büyüdüm, yetiştim.

Sonra ilk okul yılları başladı. Aydın bir kadın öğretmenimiz, batı kültürüne açık bir müdürümüz vardı. Bizleri yaş farkına göre sınıf sınıf konserlere, tiyatrolara götürdü. 1936-1937 yıllarında kız, erkek karışık 15 günlük bir kamp yapmıştık Kızıltoprak'ta. Hep beraber denize girdik, yürüyüşler yaptık, oyunlar oynadık, erkek kız ayrımı olmadan yetiştik. Fatih 15. ilkokulunda Atatürk'ün yaptıklarını daha bilimsel yoldan anlamaya başladım. Kendimi bu yönden hep şanslı bulurum, geniş bir tarih bilgisiyile, devrimleri, reformları öğrenerek sürdürdüm okul yıllarımı.

Mustafa Kemal, saltanata, monarşiye ve din kurumlarına dayalı Osmanlı Devleti'nin yerine Atatürk ilkelerine ve devrimlerine dayalı çağdaş ve laik bir devlet kurmuştur. Cumhuriyet ilan etmiştir, Cumhuriyet halkın

kendi kendini yönetmesi demek olan demokrasi için de en uygun siyasal sistemdir.

Mustafa Kemal bunları yalnız yapmadı.

O'na Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda bu büyük desteği veren halkına elbet O da minnettardı.

Aradan 75 yıl geçtikten sonra Atatürk'ün yaptıklarını bilmeyen kalmadı sanırım. Ama 1940'lardan 1945'lerden sonra değişen ne

oldu? Gençliğimde geçirdiğim Cumhuriyet dönemiyle bugünün arasındaki fark neydi?

T.B.M.M.'de kadın milletvekilleri sayısı bugünkünden fazlaydı, kendilerinden „irfan ordumuz“ diye söz edilen öğretmenlerin toplum içinde büyük saygınlığı vardı. Mecliste kavga, yumruklaşma, küfür yoktu, giyim kuşam devrimine herkes riayet ediyordu, ezan Türkçe herkesin anlayabildiği gibi okunuyordu, paramız değerliydi, üniversitelerimiz sakindi, mafyalar, çeteler yoktu.

Neler oluyor diye soralım kendimize?

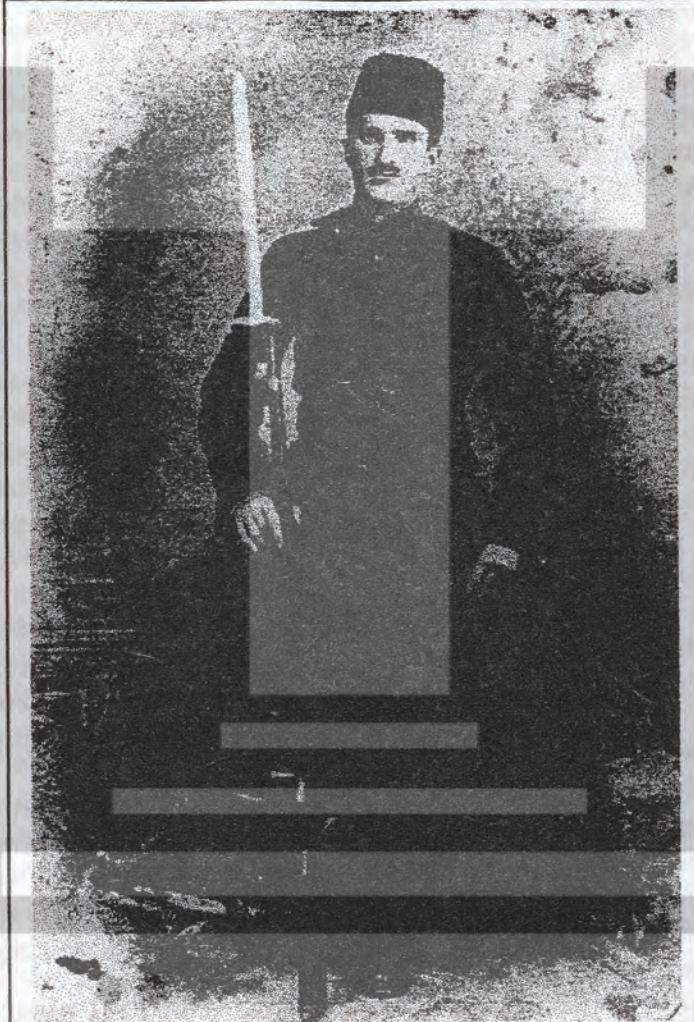
Neden, niçin diye soralım?

Bütün bunları yaşamış bir insan olarak, televizyonda 75. Yıl törenlerini içimde bir burukluk duygusuyla izledim.

Atatürk'ün gerçekleştirdiği devrimlerin anlamına sahip çıkan ve ülkemizin çağdaş, uygarlık düzeyine ulaşması isteğini gerçekten içine sindirmiş kitlelerin coşkusu, bana gelecek için umut verdi. Ülkemizin laik, sosyal, insan haklarına saygılı bir hukuk devletine doğru büyümesi, Avrupa ile

bütünleşme süreçlerinde yol alması umutlarımı güçlendirdi.

Ölümünün 60. yıldönümü olan 10 Kasım'ı yas günü değil, bir düşünme ve değerlendirme günü olarak algılamamın doğru olacağını düşünüyorum.

Kurtuluş Savaşı'na gönüllü olarak katılan ve şehit düşen dedem Metozade Beşir Sabri'nin, cepheye gitmeden önce İstanbul'da çektiği fotoğraf.

TUSTAV

Yabancı Düşmanlığı Gençler Nereye?

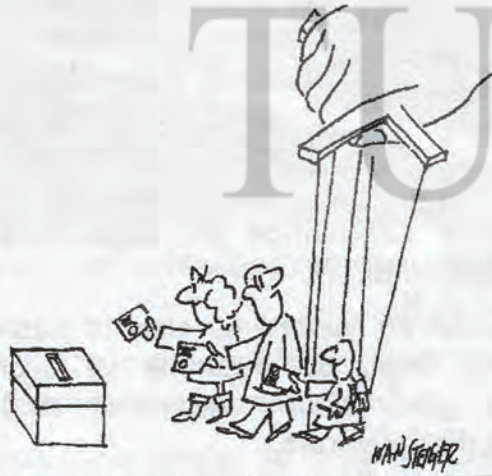
Semra Kayaçelebi

18 yaşını doldurmuş olan ve Alman uyruğuna geçmiş bulunan yurtdaşlarımız da, yurt dışında yaşadıklarından dolayı nerdeyse unuttukları seçmenlik haklarına, Almanya'da seçim sandıklarının başında yeniden kavuştular. Bu hepimiz için sevindirici bir olaydır.

Ama:

Bir arkadaşımızın yabancılarla kucak açmasıyla bilinen bir Lisede okuyan kızı seçimlerin hemen ertesinde, "size kötü bir haberim var" diye geliyor okuldan. Politika dersinin öğretmeni 29 kişilik sınıfında bir seçim sandığı örneğini öğrencilerine yaşatmak isteyerek, oy pusulalarını yaşları 16 ile 17 arasında olan gençlere dağıtıyor. Sınıf sandığı açılıyor. Oyların partilere dağılımı, gerçek seçimlerdeki oranın aynası gibi değil. Toplam 29 öğrencinin 9'u aşırı sağ olarak bilinen partilere oy veriyorlar. Özellikle sınıftaki yabancı öğrenciler sonuçtan huzursuzluk duyarken, öğretmenleri de sukûtu hayale uğradığını belirtiyor. Ama konu, dersi bitiren zille birlikte kapanıyor. Ne öğrencilerden, ne öğretmenden ne de okul idaresinden herhangi bir tepki gelmiyor. Bu öğrencileri kim bilinçlendirecek? Bu öğrencilerin kafasına, yüreğine yabancı düşmanlığı tohumları nasıl yerleşti? Bu tohumlar ya bir gün yeşerir, sarpa sararsa neler olmaz ki.

Bahsedilen bu öğrenciler delikanlılar, genç

Steiger in: Frankfurter Allgemeine Zeitung vom 10.1.1996.

kızlardı. Ya birinci sınıfa giden Niki'ye ne demeli... Hani bizde; biraz büyüüp serpiyen çocukları doğdukları günden beri tanıyorsak; "elime doğmuştu" diye bir söz kullanılır ya, bir arkadaşım bu sözü sık sık tekrarlayarak, göz yaşları gözünün ucunda Niki'yi anlatıyordu geçenlerde.

Niki'nin dedesiyle ninesi, yirmibeş yıllık komşusuymuş arkadaşımın. Yedi yıl önce Niki dünyaya gelmiş, bir kaç aylıkken babasını yitirmiş. Annesi oğluyla birlikte tekrar baba ocağına yerleşmiş. Arkadaşım, Niki'nin ilk yürümesini, ilk konuşmalarını, koşmalarını, yaramazlıklarını komşuları ile birlikte paylaşmış. Bizde yetimlere, öksüzlere duyulan özel bir âma duygusuyla onu çukulatalar, oyuncaklarla sık sık sevindirmiş. Niki, arkadaşımı "Oma" eşini de "Opa" diye adlandırır, etraflarında döner dururmuş. Onlar da Niki'yi torunlarıymış gibi sever okşarlarmış. Niki, geçtiğimiz yaz okula başlayınca nadir görünür olmuş.

İşte o gün, arkadaşımın kalbinden vurulmuşu döndüğü o gün; Niki ve annesiyle karşılaştığı gün. Niki, annesinin elinden tutmuş, okuldan dönüyormuş. Selamlaşmışlar. Anne ile arkadaşım ufak ufak sohbet başlamışlar. Niki ise annesinin arkasına geçip, kafasını saklamaya çalışmış. Komşu Oma'sı ona tatlı tatlı bir kaç söz söyleyip, onun gönlünü almak istemişse de nafiye. Niki bağırılmaya başlamış. "İstemiyorum, istemiyorum işte. Bugün bir Türk suratı görmek istemiyorum" diye.

Niki'nin annesi şaşkın. Arkadaşım, buruk, dokunsanız ağlayacak. Ayrılmışlar.

Bir lokma çocuk Niki. Bana bunu nasıl yaptı diye üzülüp dursun arkadaşım. Belki Niki'nin Türk suratına katlanabildiği günlerde olur diye teselli bulsun.

Elbette ki böylesine basit bir iki örnekle herhangi bir varsayım söz konusu olamaz diye düşünülebilir.

Ya da böylesine bir iki örnekle bile NeoNazi düşüncelerin gençler üzerinde ne derecede etkili olabildiğini düşünerek, çocuklarımızın geleceği konusunda kuşkulara kapılıp karamsarlaşılabilir.

En iyisi, ya hep ya hiç, demeyip bu iki fikrin ortası nasıl bulunur diye düşünmek. Belki bu arada kendi yanlışlarımızı, yanılığlarımızı da tesbit edip, öncelikle kendi hatalarımızı düzeltmeyi, kendimize çeki düzen vermeyi de başarabiliriz.

Kadınların Siyasal Mücadelesi

Kadın ve Siyaset

Hülya Pekcan

Tarih sahnesinde ezen ve ezilenler çıkmadan önce kadının daha saygın bir yeri vardı. Efendilerin ortaya çıkmasıyla birlikte, savaş ganimeti olarak köle pazarlarını süsledi kadın, çıplak fotoğraflarıyla savaş anısı olarak duvarları süsledi. Saçı uzun aklı kısa denildi, erkek için yaratıldı denildi. Sanayileşmede ucuz iş gücü ve efendilerinin yanında birer süs eşyası yapıldı kadın. Horlandı, aşağılandı ve ikinci sınıf vatandaş haline getirildi kadın.

18. yüzyıldan bu yana gerek siyasal ve hukuksal alanda, gerek toplumsal iş bölümü, eğitim ve üretim alanında cinsiyet farkına dayalı eşitsizliklerin kaldırılması için mücadele etti. Fransa'da erkeklerle omuz omuza devrimci kavgaya katıldılar. Fransız devrimi kadınlara örgütlü olması gerektiğini göstermiş ve yeteneklerine göre çalışıp belli konumlara gelebilme hakkını vermişti. Fransız devrimin teorisyenlerinden Marki de Condorcet 1790'da „Kadınların Yurttaşlığı“ başlı denemesi ile , kadınlara eğitim eşitliği istedi. Condorcet giyotinle idam edilince, kadınlara verilen haklar kaldırıldı. Madam Roland, Rosa la Combe ve Olymp Gouges gibi devrimci kadınlar tepki olarak 17 maddelik kadınların haklarını yazdılar. Rosa la Combe 1793'te Paris komününde kadın hakları savunmasını yaparak, kadınların özgür doğarak erkeklerle eşit haklara sahip olduğunu hiç bir ayrıma uğramadan bütün yüksek mevkilere ve kamu görevlerine gelebilmelerini savundu. Kadınlar idam edilebildiği gibi kürsüye çıkabilmelidir. „Kadınlar uyanınız“ diyen Rosa la Combe bu sözlerinin bedelini giyotinle idam edilerek ödedi.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen, bu düşünceler kısa zamanda Fransa'dan başka Avrupa'nın öteki ülkelerinde ve Amerika'da da filizlenmeğe başladı. 1792'de İngiltere'de Mary Wollstonecraft, „Kadın haklarının savunusunu“ yazdı. Wollstonecraft'a göre ancak kadın özgürleştiği zaman tüm toplum özgürleşebilirdi. 19. yüzyılın başlarında İngiltere'de ilerici çevrelerde yeni bir toplum biçimi tartışılmaya başlandı. Kadını köleleştiren ev işlerinin toplumsallaştırılması ve üretimde eşit paylaşım

isteniyordu. Var olan Kapitalist toplum düzeninde ise kadınların özgürlüğünün bir hayal oluşu, siyasal ve medeni haklara sahip olsalar da, var olan koşullarda onlardan yararlanamayacakları öne sürülüyordu.

1890'larda Almanya'da işçi hareketi içinde bir kadın hareketi de gelişmeye başladı. Kadınların üretime katılmasının sosyalist hareketin gelişmesine yardımcı olacağı görüşü yaygınlaştı. Bu görüşün savunucularından Clara Zetkin'in yönetiminde adı „Eşitlik“ olan bir kadın gazetesi yayımlanmaya başlandı. Birçok ülkede erkeklerin kurmuş olduğu işçi sendikalarında kadınlar haklarını savunmak için kollar oluşturdu. İlk kez 1860'da ABD'de sendikalar, kadınların baskısıyla „eşit işe eşit ücret“ isteminde bulundu. 1857'de New York'lu kadın işçilerin topluca greve gittikleri gün olan 8 Mart 1910'da Clara Zetkin'in önerisiyle, „Dünya Kadınlar Günü“ ilan edildi. Türkiye'de kadınların eşit haklar savaşımı 19. Yüzyılda eğitim alanındaki kazanımları

ile başladı. İlk kız rüştiyesi 1859'da açıldı. Sonraları Rumeli ve 1869'da İstanbul Kız Sanayi okulları, kız öğretmen okullarının açılması ile kadınlar ilk ve orta öğretime öğretmen olarak yetiştirildiler. Kadınlar, kadın hakları dernekleri kurarak Cemiye-i İmdadiye, İstiklal-i Milli, Kadınlar Cemiye-i

Hayriyesi, Asri Kadınlar Cemiyeti ile Halide Edip'in önderliğindeki Tecil-i Nisan cemiyetlerinde örgütlendiler.

Anadolu kadınları 1919'da merkezi Sivas olan ve Kuvva-i Milliye'yi destekleyen Anadolu Kadınları Müdafası Vatan Cemiyeti'ni kurdular, cepheye erzak gönderilmesini ve milli mücadelenin propagandasını yürüttüler. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda kadınlar, cepheye mermi cephane taşıdılar, silah elde savaştılar. 1924 Tevhid-i Tedrisat yasası ile kadınlara öğrenimde eşitlik getirildi, medreseler kapatıldı. 1926'da İsviçre Yurttaşlar yasası benimsenerek çıkartılan medeni kanun, şeriat hukukunun cinsiyetçi ayrımcı yapısını yıkarak halkın yaşamından çıkardı. Türkiye'de kadınlar ilk kez 1930'da Aday ve Seçmen oldular. İstanbul Belediye Başkanlığına adaylığını koyan ilk kadın gazeteci Sabiha Zekeriya Sertel oldu. Bağımsızlığa, Demokrasiye, Laikliğe inanmış kadın kuşaklar, kazandıkları hakların savunuculuğunu bugüne kadar ellerinden bırakmadılar.

Kaynak: Örgütlü Kadının Sesi, Temel Britannica.

"EVDE BARIŞ?"

Zuhal Özgül

Bundan bir süre önce Almanya'da çıkan günlük gazetelerin birinde büyük manşetlerle işkence gören bir kadının koma halinde hastahaneye kaldırıldığını yazıyordu. İşkenceyi yapan kocası ve kayınbabasıydı. Aslında bu olaylar bana yabancı olmadığı gibi bu haberi okuyan bir çok kadına da yabancı gelmedi. Sanıyorum bir çok erkeğe de...

Münih Konsolosunun eşine hak veriyorum. İnsan karşısındakinin canlı mı cansız mı, insan mı yoksa bir et yığını mı olduğunu anlamağa çalışırken gözyaşlarını tutamıyor. Ancak, hemen büyük bir öfke de insanı sarıyor. Dünyanın bir çok ülkesinde, şiddet, kendisine kurban olarak kadınları ve çocukları seçiyor. Bugün savaşlarda bu oran % 80'e ulaştı. Savaşların dışında, örneğin Amerika Birleşik Devletleri'nde, dört dakikada bir, bir kadına tecavüz ediliyor.

Hem İslam dininin ve erkeğin egemenliğindeki Türkiye'de de kadın şiddetten koruyamıyor kendini. Yapılan bir araştırma kadınların %30'unun kocasından fiziksel şiddet gördüğünü kanıtlıyor. Aile içi şiddet olaylarından % 40'ının hastahanede ve tedaviyle sonuçlanması da olayın boyutlarını gösteriyor. Şiddet olaylarında ilk sırayı dayak alırken, bunu hakaret, tehdit, ekonomik baskı ve cinsel şiddet izliyor. Almanya'da bu durum aynı şekilde yaşanıyor. Ancak, koca karısına, kızına şiddeti aynı şekilde uygulayabileceğini düşünürken ve uygularken karşısında yasaları, şiddete uğrayanı koruyan, yardım eden kurumları buluyor.

İncelemeler sonunda aile içi şiddet olaylarının büyük bir çoğunluğunun dayak, hakaret, evden kovma, küfür, eve hapsetme, tehdit, korkutma, parasız bırakma, cinsel taciz gibi evde meydana geldiği ortaya çıkıyor. Şiddete uğrayan kadınların büyük bir bölümü susmayı yeğliyor. Utançtan susma ya da düzeler nedeniyle dertlerini kimseye açmıyorlar. Kendileri ve çocukları açısından taşıdıkları „gelecek kaygısı" nedeniyle „eşinden ayrılmayı" son çare olarak görüyorlar. Kadınların Almanya'daki davranışları da aynı.

Ancak, çocuklarıyla sokağa atılmış bir kadını, polis, sığınma evine götürünce, orada üstünü başını temizleyip, karınlarını doyurduklarında, kadın-erkek ayırımı yapmadan, insan olarak değer verdiklerini görüyor kadın. Daha sonra Sosyal Dairenin kendisine ve çocuklarına "maaş" ödemesi, üstlerini başlarını giydirmesi, evine eşya alması, çoğu kadının "bu kadar yıl neden çektim?" diye düşünmesine neden oluyor. Ancak Türkiye'de yapılan araştırmalarda, kadın "Bir kadının eşinden dayak yemeyi hakettiği durumlar olabilir mi?" sorusuna "evet" diyor. Çok şaşırtıcı ve üzücü olmasına rağmen bu düşünce, şöyle açıklanabilir. Ülkemizde kızlar da erkekler de yüzyıllarca katı geleneklere göre yetiştirilmekte, her türlü eğitimden yoksun bırakılmakta. Kız çocuğu itaat etmeyi, ağzını açmamayı, daima geride kalmayı öğreniyor. Kocasının ne yaparsa yapsın haklı olduğu görüşü veriliyor. Erkegede, aileden sorumlu olduğu, çalışıp evi geçindirmek zorunda olduğu, ama bunun yanında her türlü özgürlüğe sahip olabileceği görüşü verilmekte. Bu özgürlükler dayak atma, parasız bırakma, çocuklarla ilgilenmeme, gece hayatı, kumar, içki, kadın v.s. gibi, bir evlilik için geçerli olmayan olumsuzluklar. Bu ilkel değer yargıları hem kadının hem de erkeğin benliğine işlemiş. Eğitim-sizlik, çağdaş yaşama ayak uyduramama, onların bu olumsuz görüş ve davranışları, bir anda silkip atmasına olanak vermiyor. Aslında, şöyle bir düşünürsek, dayak, şiddet, işkence erkeğin güçsüzlüğünü sergilemekte. Belki kuvvetli, çünkü bir yumrukta karısını yere seriyor ve karşılık görmüyor. Ancak, karşısında bir erkek olsa kuvvetler dengelenebilecek. Ağzı, burnu dağılan, yere serilen kendi olabilecek. İşte bunu düşünmüyor hiç döven erkek. Eğer düşünse aklını kullanacak, akli da ona bu yaptığının bir insana yakışmadığını söyleyecek. Sonuçta, daha önce de değindiğimiz gibi, bunu hem kadın hem erkek birlikte halledecek.

Atatürk'ün söylediği gibi: „yurtta barış, dünyada barış", biz de ekleyelim „evde barış".

KISKANÇLIK

Seval Yıldırım

Kıskançlık, sevgiden doğan bir hastalık olduğundan tedavisi gerçekten güçtür. Aslında kıskançlık duygusu öldü mü sevgi de yok olmuş, yada hiç değilse azalmış demektir. Bununla beraber eşlerin kıskançlığı, yüze sürülen bir krem gibi cıvık cıvık değil, nadide bir parfüm gibi dirhem dirhem harcamaları gerektir.

Kadınların çoğu kocaları tarafından aldatılmak için dünyaya geldikleri inancını beslerler. Erkeklerin yaradılışları itibarıyla sadık olmadıkları bir gerçek ise de, bu, karılarını sevmedikleri, hatta çılgınca sevmeyecekleri anlamına gelmez.

La Fontaine'in, „Körpe otlar ve birkaç şeytan beni yolumdan çevirdi“ örneği, erkekleri aslında yollarından şaşırtan fırsatlardır. Fakat bu işi, bir bardak soğuk su içer gibi rahatlıkla yapanlarda tabii ki yok değildir. Böylerine bir diyeceğimiz yok. Allah ıslah etsin demekten başka.

Öte yandan karılarına tamamen sadık olan kocalar da yok değildir.

Eğer kocanızı gerçekten seviyorsanız, ona bağlanır, sabredersiniz. Bu sabır, bazen kahredici, sınırlerinizi yıpratıcı olabilir. Fakat yine de sabır gerektirir. Çünkü sabrın çözümlenmeyeceği hiç bir sorun yoktur.

Kocanız, şeytana uyup karşısına çıkan bir fırsattan yararlanmak istemişse ve bu sebeple arada sırada evini ihmal ediyorsa, siz ona karşılık, kendisine olan bağlılığınızı büsbütün artırın. Ona karşı daima nazik olun ve kendisine olan güveninizi her fırsatta açıklayın. Eğer kocanız, henüz evi terketmemişse size dönme ümidi daima var demektir. Kocanızın bir kabahatini yakaladığınız zaman, romanlara özgü bir kıskançlık sahnesinin kahramanı olacağınıza, üzüntünüzü gizlice belirtin çok daha iyi. Göreceksiniz, sizin yüceliğiniz karşısında kocanız, yaptığından utanacak ve dışarı ile ilişkisini kesip evine dönecektir.

Boş Zamanlarımızda Neler Yapıyoruz?

Dürdane Karayel

Bir arkadaşım geçenlerde beni telefonla arayarak „yarın işin yoksa sabahtan bir yerlerde kahve içelim“ dedi. „İşlerimin olduğunu“ söyledim, „istersen bunu ertesi güne bırakalım“ dedim. O da bana „oldu zaten bende boş vakit çok“ dedi. Hayret etmiştim. Telefonu kapattıktan sonra bunu biraz düşündüm. Bu konuda biraz araştırdım. İnsanların, canının sıkıntısı, keyifsizliği, sonuçta yine eğitimsizlikten geliyor. İnsanların çoğu tembelliği çok seviyor. Televizyon karşısında oturur, dedikodu yapar, şu şurda ne yapmış, şu kızın başına ne gelmiş, diye merak ederiz. Bazılarında kahveye gidip sigaranın dumanı altında saatlerce oturur, kumar oynayıp aile bütçesine zarar verirler ve daha başka neler!

Fakat, yabancı bir dil öğrenmek, sağlıklı spor yapmak, beceri kurslarına gitmek veya bir kitap alıp okumak, insanlara zor geliyor. Ancak, keyifle yaşamadığımızdan, devamlı stres altında olduğumuzdan, sıkıntıdan patlayacağımızı söyleyip dururuz. Aklimıza birşeyler üretmek hiç gelmez, yavaş

yavaş kendimize acımaya başlarız. Kendimizin işe yaramaz beceriksizin teki olduğunu düşünürüz. Yaşamımızı daha bir rahat, daha bir keyifli yapmak için yeni birşeyler öğrenmekte yarar var. Zihnimizi yeni bilgilere açık tutmasını bilmeliyiz. Fazla yorulmak istemiyorsak kolay olan beceri kurslarına katılabiliriz. Yeni şeyler öğ-

renmek, insanlara mutluluk verir. Bilgilendikçe kendimize güvenimiz artar. Daha bir planlı yaşar ve geleceğe dönük planlar da yaparız. Yeni bilgiler öğrenince beynimizin daha iyi çalıştığını görürüz. Beynimizi ne kadar çok beslersek o kadar genç ve sağlıklı kalırız. Kendimizi yeni bir konuya kaptırdığımızda bizi üzen sorunların aklimızdan çıkmaya başladığını farkederiz. Seçeceğimiz konunun hiç önemi yok, önemli olan aklimızı ona vermeliyiz. Boş zamanların öğrenilmesi çocuk yaşta gelişir. Ailelerin çocuklarına verdiği eğitim gösterdiği sevgi ve ilgiyle başlar. Bizler ise çocuklarımız bizi rahat bıraksınlar diye değişik oyuncaklar alırız ve onları kendi hallerinde bırakırız. Çocuklarımızı sadece birer tüketici olarak mı yetiştirmeliyiz? Üretken olan bir çocuk kişiliğinin de bulabilir. Herkesin içinde keşfedilmemiş gizli bir yetenek vardır. Bunu keşfetmemiz önemli. Çocuklarımızı iyi gözlemlersek onların nele ilgili duyduğunu kolayca anlayabiliriz.

Böylece onları, ileride boş zamanlarını değerlendirmesini bilen kişiler olarak yetiştirebiliriz.

Uyuyan Güzelin Uçağı

Gabriel Garcia Marquez'in „On İki Gezici Öykü“ isimli kitabından alınmıştır.

Güzeldi, vücudu esnek, yumuşak teni ekme renginde, yeşil gözleri badem gibiydi, sırtına kadar upuzun inen dümdüz siyah saçları, Endonezya'dan olabileceği gibi And dağlarından da olabilecek antik bir havası vardı. İnce bir zevkle giyinmişti: vaşak kürkünden bir ceket, çok hafif çiçek desenli saf ipekten bir bluz,, ham ketenden bir pantolon ve begonvil renginde ince uzun ayakkabılar. "Ömrümde gördüğüm en güzel kadın," diye düşünmüştüm, Paris'in Charles de Gaulle havaalanında New York uçağına binmek üzere kuyrukta beklerken, bir dişi aslanın gizemli adımlarıyla geçip gittiğini gördüğümde. Yalnızca bir an süren bu doğaüstü görüntü, havaalanının giriş salonundaki kalabalığın arasında gözden kaybolmuştu.

Saat sabahın dokuzuydu. Bir gece önceden beri kar yağıyordu; trafik, kentin sokaklarında alışıl-gelenden daha yoğun, otoyolda ise çok daha yavaştı; yol kenarına dizilmiş kamyonlar, karın içinde dumanları tüten otomobiller görünüyordu. Oysa havaalanının salonunda bir ilkbahar yaşantısı sürüp gidiyordu.

Ben, on bir bavulunun ağırlığı için giriştiği tartışma neredeyse bir saat süren yaşlı bir Hollandalı kadının arkasında kayıt kuyruğunda bekliyordum. Artık tam sıkılmaya başladığım sırada, nefesimi kesen o bir anlık görüntüyle karşılaştım, öyle ki tartışmanın nasıl sonuçlandığını bilemedim ve sonunda görevli kız, dalgınlığımdan ötürü azarlayarak beni bulutlardan aşağı indirdi. Özür dilercesine, ilk görüşte aşık olmaya inanıp inanmadığını sordum ona. "Elbette," dedi. "İmkansız olan ötekilerdir." Bilgisayarın ekranına bakmayı sürdürerek, hangi bölümden yer istediğimi sordu: sigara içilenden mi, içilmeyenden mi.

-Fark etmez -dedim kasıtlı olarak-, on bir bavulun yanında olmasın da.

Bakışlarını fosforlu ekrandan ayırmadan, profesyonel bir gülümsemeye ne demek istediğimi anladığını belirtti.

-Bir numara seçin -dedi:- üç, dört ya da yedi.

-Dört.

Gülümsemesinde zafer kazanmış gibi bir pırıltı belirdi.

-Burada çaiştığım on beş yıldan bu yana -dedi-, yediye seçmeyen ilk kişisiniz.

Biniş kartıma koltuk numarasını yazdı ve, o güzeli yeniden görene kadar beni avutacak üzüm rengi gözleriyle ilk kez bana bakarak, geri kalan kağıtlarımla birlikte uzattı. Havaalanının az önce kapandığını ve uçuşların ertelendiğini ancak o zaman haber verdi bana.

-Ne zamana kadar?

-Allah bilir -dedi aynı gülümsemeye-. Radyo bu sabah yılın en yoğun kar yağışı olacağını duyurdu.

Yanılmıştı: yüzyılın en yoğun kar yağışıydı. Ama *first class* bekleme salonundaki ilkbahar öylesine gerçekte ki, vazolarda taze güller vardı,

hoparlörden yayılan müzik bile bu atmosferi yaratılanın amaçladıkları kadar hoş ve yatıştırıcı geliyordu kulağa. Birdenbire buranın tam o güzele göre bir sığınak olacağı geldi aklıma ve kendi cüretkârlığımdan ürpererek öteki salonlarda aradım onu. Ama oradakilerin çoğunluğu; gerçek yaşamdaki erkeklerdi, onlar İngilizce gazetelerini okurken karıları da, panoramik vitrayların içinden, karda hareketsiz kalmış uçakları, buzlar altındaki fabrikaları, Roissy'nin geniş tarlalarını seyrederek başkalarını düşünüyordular. Öğle üzeri bir tek boş yer kalmamıştı, sıcak öyle dayanılmaz olmuştu ki soluk alabilmek için kendimi dışarı attım.

Dışarıda şaşırtıcı bir manzara vardı. Her sınıftan insan, bekleme salonlarını tıklım tıklım doldurmuş, boğucu sıcaklıktaki koridorlara ve hatta merdivenlere yerleşerek, yanlarında hayvanları, çocukları ve yolculuk eşyalarıyla yerlere uzanmışlardı. Havaalanının kentle olan

Adım / Aralık 98

bağlantısı da kesilmişti ve bu saydam plastik saray, fırtınada karaya oturmuş kocaman bir uzay kapsülünü andırıyordu. O güzelin de bu uysal insan yığınının arasında bir yerlerde olması gerektiği düşüncesini atamadım kafamdan ve bu fantezi, beklemek için yeni bir cesaretle doldurdu içimi.

Öğle yemeği saatinde, kendimizi kazazede gibi hisseder olmuştuk. Tıklım tıklım dolu yedi ayrı restoranın, kafeteryaların ve barların önündeki kuyruklar uzayıp gidiyordu ve aradan üç saat geçmeden ne yiyecek ne de içecek hiçbir şey kalmadığından hepsini kapamak zorunda kalmışlardı. Bir an için dünyadakilerin tümüymüş gibi görünen çocuklar, hep bir ağızdan ağlamaya koyulmuşlar, kalabalıktan bir koyun sürüsü kokusu yükselmeye başlamıştı. İçgüdülerle hareket edilecek zamandı. Bu kargaşanın ortasında bulabildiğim tek yiyecek, bir çocuk dükkanındaki son iki kap kaymaklı dondurma olmuştu. Yapacak işleri kalmayan garsonlar, iskemleleri masaların üzerlerine koyarlarken, ben de tezgahta oturmuş, dondurmaları yavaş yavaş yiyor, elimdeki son dondurma kabı ve son karton kaşıkla karşı aynadaki görüntüme bakarak o güzeli düşünüyordum.

Sabah saat on birde kalkması gereken New York uçağı, akşamın sekizinde kalktı. Sonunda uçağa binebildiğimde, *first class* yolcuları yerlerine oturmuşlardı bile, bir hostes beni de yerime götürdü. Soluğum kesilmişti. O gördüğüm güzel, yanımdaki pencereye bitişik koltukta, yolculuğa alışık kimselerin kendinden emin tavırlarıyla yerine yerleşmeye çalışıyordu. "Günün birinde bunu yazacak olsam kimse inanmazdı," diye düşündüm. Yarım yamalak İngilizceyle belirsiz bir selam vermeye yeltenmişsem de farkına varmadı.

Her bir eşyasını özenle yerli yerine koyarak sanki uzun yıllar orada yaşayacakmışcasına koltuğuna yerleşmiş, sonunda oturduğu yer her şeyin el altında olduğu ideal bir ev kadar rahat bir hal almıştı. O bununla uğraşırken, kabin memuru, hoş geldiniz şampanyalarımızı getirdi. Ona ikram etmek üzere bir kadeh aldım, ama hemen de pişman oldum. Çünkü yalnızca bir bardak su istemiş, önce anlaşılmaz bir Fransızcayla, sonra da birazcık daha kolay anlaşılır bir İngilizceyle, kabin memuruna, uçuş sırasında hiçbir nedenle kendisini uyandırmamasını söylemişti. Kalın ve ılık sesinde, oryantal bir hüznü seziliyordu.

Adım I Aralık 98

Suyunu getirdiklerinde, büyükanne sandıklarına benzer, köşeleri bakır perçinli bir tuvalet çantasını dizlerinin üzerine koyup açtı ve çeşitli renklerde hapların bulunduğu bir kutudan yaldızlı iki pastil çıkardı. Bütün hareketlerini, sanki doğduğundan beri kendisi için öngörülmemiş hiçbir şey yokmuş gibi yöntemli ve sakin bir tavırla yapıyordu. Son olarak da pencerenin perdesini indirdi, koltuğu sonuna kadar yatırdı, ayakbalarını çıkarmadan battaniyeyi beline kadar çekti, uyku maskesini taktı, koltuğa bana sırtını dönecek biçimde yan olarak uzandı ve New York'a kadar bitmek bilmeyen sekiz saat ve fazladan on iki dakika süren uçuş boyunca, hiç ara vermeden, hiç iç geçirmeden, pozisyonunda en küçük bir değişiklik yapmadan uyudu.

Yoğun bir yolculuk olmuştu. Doğada güzel bir kadından daha güzel bir şey olamayacağını düşünmüştümdür hep, bu yüzden de yanımda uyumakta olan o peri masalından çıkma yarattığın büyüsünden bir an bile kurtulamadım. Kabin memuru, uçak havalanır havalanmaz ortadan kaybolmuş, onun yerini, güzeli uyandırıp ona bir tuvalet çantası ve müzik dinlemek için kulaklıklar vermeye kalkışan kartezyen¹ bir hostes almıştı. Güzelin, kabin memuruna yapmış olduğu uyarıyı ona tekrarladım, ama hostes, akşam yemeği de yemek istemediğini onun kendi ağzından duymakta ısrar ediyordu. Kabin memuru, bunu ona doğrulamak zorunda kalmış, yine de, üzerinde uyandırılmaması yazılı küçük kartonu uyuyan güzel boynuna asmadı diye, hostes bana söylenmişti.

Uyanık olsaydı ona neler söyleyebileceğimi aklımdan geçirerek, akşam yemeğimi tek başıma yedim. Öylesine kıpırdamadan uyuyordu ki, bir an geldi, aldığı hapların uyumak için değil de ölmek için oldukları kuşkusuna kapıldım. Kadehimi her dolduruşta ona doğru kaldırıyordum.

-Sağlığına güzelim.

Yemek bitince ışıkları söndürdüler, hiç kimse için olmayan bir filim koydular ve biz ikimiz dünyanın yarıkaranlığında başbaşa kaldık. Yüzyılın en büyük fırtınası geçmişti, Atlantik'te gece uçsuz bucaksız ve berraktı, uçak yıldızların arasında hareketsiz gibi görünüyordu. O zaman onu saatler boyu karış karış seyrettim ve algılayabildiğim tek hayat belirtisi, suyun üzerindeki bulutlar gibi alınından geçmekte olan

¹ Kartezyen: Dekartçı, Descartes'in akılcılık felsefesi yanlısı. (Çev.)

rüyaların gölgeleri oldu. Boynunda öyle ince bir zincir vardı ki altın rengi teninin üzerinde neredeyse görünmüyordu, küpe deliği bulunmayan kusursuz kulakları, sağlıklı olduğunu gösteren pespembe tırnakları vardı, bir de sol elinde düz bir yüzük. Yirmi yaşından fazla göstermediğinden, bunun bir alyans değil, geçici bir nişan yüzüğü olduğu düşüncesiyle avuttum kendimi. "Uyuduğunu bilmek senin, kuşkusuz, güvenlikte, insanın kendini bırakacağı sadık bir nehir yatağı gibi soylu, elim kolum bağlıyken öylesine yakınımda," diye düşündüm Gerardo Diego'nun ustaca sonesini, şampanyanın üzerindeki köpüklere bakıp tekrarlayarak. Sonra koltuğumu onunkinin hizasına indirdim, birbirimize iki kişilik bir yataktakinden daha yakın yatıyorduk. Soluğunun sıcaklığı, sesininkiyle aynıydı, yalnızca güzelliğin kendi kokusu olabilecek hafif bir buhar yayılıyordu teninden. İnanılmaz geliyordu bana: bir önceki ilkbaharda, Yasunari Kawabata'nın güzel bir romanını okumuştum; kent'in en güzel kızlarını uyuşturucuyla kendilerinden geçmiş bir halde çıırılıplak yatarlarken seyredip, kendileri de geceyi aynı yatakta aşk acıları içinde kıvrılarak geçirmek için çok büyük paralar ödeyen Kyoto'lu yaşlı burjuvaları anlatıyordu. Onları ne uyandırabiliyorlar, ne de onlara dokunabiliyorlardı, buna kalkışmıyorlardı bile, çünkü asıl zevk onları uyurken görmektir. O geceyi güzelin rüyasıyla uykusuz geçirirken, yaşlılıkta tadılan bu ince zevki yalnızca anlamakla kalmamış, onu dolu dolu yaşamıştım da.

-Kimin aklına gelirdi -dedim kendi kendime, özsaygım şampanyanın etkisiyle incinmiş olarak: bu kadar yüksekte yaşlı bir Japon olacağım.

Şampanyaya ve fimin sessizce yanıp sönen ışıklarına yenik düşerek birkaç saat uyuduğumu sanıyorum, sonra başım ağrıdan çatlayarak uyandım. Tuvalet'e gittim. İki koltuk arkamda, on bir bavullu yaşlı kadın, bacaklarını biçimsizce açarak koltuğa yayılmış yatıyor, savaş alanında unutulmuş bir ölüyü andırıyordu. Renkli boncuklardan boyun zinciriyle okuma gözlüğü, koridorun ortasında yerde duruyordu, onu yerden kaldırmamanın alçakça mutluluğunu tattım bir an için.

Şampanyanın fazlalıklarını üzerimden attıktan sonra, aynada kendi kendimi aşağılık ve çirkin bir görüntüyle yakalamış, aşk acılarının bu kadar korkunç olabileceğine şaşmıştım. Az sonra uçak inişe geçmiş, olabildiğince düzeldikten sonra hızla uçuşmasını sürdürüyordu. Yerlerimize dönmemiz uyarısı yanmıştı. Güzeli yalnızca Tanrının kabuslarının uyandırabileceği ve korkudan kurtulmak için benim kollarıma sığınacağı hayaliyle koşarak döndüm yerime. O telaş içinde Hollandalının gözlüğüne basmama ramak kalmıştı, öyle olsaydı da pek sevinecektim. Ama birdenbire, dört numaralı koltuğu benden önce seçmediğine, şükrederek geri döndüm, gözlüğü yerden alıp kucağına koydum.

Güzelin uykusu hiçbir şeyden etkilenmiyordu. Uçak düzgün uçuşa geçtiğinde, onu herhangi bir bahaneyle tutup sarsmamak için kendimi zor tuttum, Çünkü uçuşun bu son saatinde tek istediğim, özgürlüğümü, hatta belki de gençliğimi yeniden kazanabilmem için, öfkeli de olsa onu uyanık görmektir. Ama yapamadım. "Allah kahretsin!" dedim kendi kendime, hayıflanarak. "Neden Boğa burcunda doğmadım sanki!" İniş uyarıları yandığı anda kendiliğinden uyanmıştı, sanki bir gül bahçesinde uyumuşcasına güzel ve canlıydı. Uçaklarda yanyana oturanların, tıpkı uzun süredir evli olanlar gibi, uyandıklarında birbirlerine iyi günler dilemediklerini ancak o zaman fark ettim. O da bir şey demedi. Uyku maskesini çıkardı, ışıl ışıl gözlerini açtı, koltuğunu düzeltti, battaniyeyi bir yana attı, kendi ağırlığıyla düzelen gür saçlarını salladı, tuvalet çantasını yeniden dizlerinin üzerine koydu, Çabucak hafif bir makyaj yaptı, bütün bunlar bana bakmasına gerek kalmadan kapı açılana kadar sürmüştü. O zaman vaşak ceketini giydi, net bir Latin Amerika İspanyolcasıyla adet yerini bulsun diye bir özür dileyerek neredeyse üzerimden atladı ve bir veda sözü söylemeden, hiç değilse mutlu gecemiz için onca yaptığıma bir teşekkür bile etmeden, çekip gitti, New York'un cangalında bugüne kadar bir daha görünmemek üzere gözden kayboldu.

Dil Deyip Geçmeyelim!

Bircan Şimşek

18/19'cu sayımızda başladığımız ve tümünü yersizlik nedeniyle basamadığımız yazımızın devamını bu sayımızda basıyoruz. Kısaca geçen sayımızda işlediğimiz konuyu sizlere anımsatalım. Arkadaşımız Bircan Şimşek „Çocuğun dil gelişiminde rol oynayan faktörler“den anne ve babanın dil gelişimini engelleyici veya geliştirici davranışlarına değinmişti. Yaş gruplarına göre: doğumdan 4 yaşına kadar olan dil gelişimini bir tablo ile sergilemişti. Sonuçta çocuğun dil gelişimini etkileyen üç faktöre dikkat çekmişti. Bunlar: a) organik-bedensel, b) sosyal-kültürel, c) ruhsal faktörler.

b) Sosyal-Kültürel Faktörler:

Dil gelişiminde son derece önemli yeri olan, insanlar arasındaki direkt iletişimin zayıfladığı bu yüzyılımızda, televizyon, video, bilgisayar gibi iletişim aletleri çocuklarımızın da günlük yaşamını önemli derecede etkilemektedir.

Çocuklar dil öğrenirken, geçmişte yaşadıkları olayları hatırlarlar, geçmişteki olaylar ile şimdi gelişen olaylar arasında zihinsel bağlantı kurarlar. Çocuklar sadece çevrelerinde gözlemlediklerini taklit etmezler. Dil öğrenirken sözcüklerin anlamlarını kavrayarak, ihtiyaç duyduklarında yerinde kullanmayıda öğrenirler. Çocuklar öğrendikleri sözcükleri doğru ifade edebilmeleri, doğru örnekleri sık sık dinleyerek dillerini iyi geliştirebilmeleri için, yetişkinlerin ilgisine ihtiyaçları vardır. Çocukları dinlemeli, onlardan ilgimizi esirgememeliyiz. Bir çocuğun sözünü kesmeden dikkatle dinlemek biz yetişkinler için pek de kolay olmayan bir şeydir. Ancak çocuğun kullandığı sözcüklerdeki eksiklikleri veya yanlışları tesbit edebilmek için dinlemek şarttır.

Çocuk bir terimi yanlış ifade ettiğinde, yetişkin terimi doğru ifade eden bir cümle kurarak, çocuğun anlatmak istediğini anladığını, çocuğun öz güvenini yaralamadan, fakat doğru terimin ifade ediliş biçimini yeniden duymasını sağlayarak belirtebilir. Çocuğun çevresindeki yetişkinlerin kelimeleri doğru kullanmaları, çocuğun kullandığı bebek diline kendi dillerinde yer vermeleri, çocuğun dil gelişimi açısından çok önemlidir.

Ayrıca çocuğun ihtiyaçlarına, gelişim seviyesine, duygularına, o an içinde bulunduğu duruma ve isteklerine uygun bir şekilde kurulan sözlü direkt iletişim çocuğun dil gelişimini olumlu etkiler. Televizyon, video gibi iletişim araç ve gereçleri hiç bir zaman gelişme çağında olan bir çocuğun dil gelişiminde, karşılıklı diyalogun yerini tutamaz.

Televizyon karşısında çocuğumuz adeta programların kurbanıdır. Televizyona soru soramaz, cevap alamaz, televizyon o an ki ihtiyaçlarını, içinde bulunduğu durumu dikkate alamaz. Bu nedenle anne ve babaların televizyonu eğitici gibi kullanmaları sakıncalıdır. Televizyonun günlük yaşamımızdaki yerinde dikkate alarak, çocuğumuzun seviyesine uygun programları izlemesini sağlamalı, mümkünse televizyon ile çocuklarımızı yalnız bırakmamalıdır. Televizyon eğitimi başlı başına bir konu olduğundan burada noktalamak istiyorum.

Görülüyor ki anne-babanın, çevrenin gereken ilgisi çocuğun dil gelişimini son derece etkiliyor. Anne-Baba çocuğu ile konuşmalı, oynamalı, hikayeler anlatmalı, çocuğundan sevgisini ve ilgisini esirgememeli.

Son olarak bir çocuğun içinde yaşadığı ailenin yanı sıra sosyal çevresinde dil gelişimini olumlu veya olumsuz etkileyebileceğini belirtmek istiyorum. Çocuğun çevresindeki insanların eğitim seviyesi, ekonomik şartları, kullandıkları dil, değer yargıları, davranışları çocuğun dil gelişimini etkileyebilir.

c) Ruhsal-Faktörler:

Çok yönlü sebepleri olabilen, ancak çocukların dil gelişiminde önemli rol oynayan bu bölümde, aile içi geçimsizlikleri, krizleri, boşanmaları, kardeşler arasındaki kıskançlıkları, anne-babanın eğitim konusundaki farklı düşünce ve davranışlarını, çocuğun anne ve babasından uzun süre ayrı kalmasını (uzun süre hastahane yatmak gibi), sıralayabiliriz.

Evet sevgili okurlar, dil deyip geçmeyelim diye başladığım bu yazının sonuna geldim. Yazımızda geniş kapsamlı olan dil eğitimi konusunda kısa bir bölüm sunarak, dil gelişiminin önemini, çok yönlü faktörlere bağlı olduğunu vurgulamak istedim.

Çok kısada olsa önemle değinmek istediğim bir konuda çocukların ana dillerini iyi kavrayabilmelerine anne ve babaların yardımcı olmalarıdır. Unutmayalımki, bugün dilbilimcileri ana dilini iyi temellere oturtabilmiş çocukların, kısa bir sürede yeni bir dile hakim olabildiklerini yaptıkları gözlemlere ve araştırmalara dayanarak vurgulamaktadırlar.

Kaynak: Prof. Dr. Haluk Yavuzer, „Çocuk Psikolojisi“, Wolfgang Wenlant, „Sprachstörungen im Kindesalter“.

Almanya'da Türkçe Eğitimi ve Türkçe Öğretmenliği

Kemal Yalçın'ın yazısından derlenmiştir.

"Der Spiegel" dergisinin 43/1998 sayısında yayınlanan, Almanya'daki Türkçe derslerini konu alan bir yazı dikkatleri özellikle Türkçe öğretmenleri üstüne çekti. Yazıda bir çok acı gerçeğe parmak basılıyor. Yıllardır öğretmen derneklerinde, veli toplantılarında, meslek içi eğitim seminerlerinde, eğitim ve bilim sendikalarında konuşulan sorunlar bazı yanlışlar ve haksız genellemelerle birlikte dile getiriliyor.

Bu konuda, 25 yıllık meslek yaşamının on yılı bir Gesamtschule'de Türkçe dersi vererek geçen bir öğretmen olarak; bazı yanlışları düzeltmek; bazı gözlem ve düşüncelerimi ortaya koymak istiyorum. Türkçe derslerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerimizin olumlu-olumsuz yönleri eğitim sürecinin bütünü oluşturuyor. Bu yazımda özellikle olumsuzluklara değineceğim. Olumlu yönleri görmediğim sonucuna varılmaması için, yazımın başlangıcında bu noktayı belirtme gereği duyuyorum. Eğitimin üç temel ögesi; öğretmen, öğrenci, velidir. Bunlar birbirinden ayrılmaz. Toplumun bağrında; belli bir kültür dünyası içinde, karşılıklı birbirini etkileyerek, birbirinden öğrenerek eğitim süreci sürdürülür.

Türkçe Derslerinin Özellikleri

Anadil, çocuğun kişiliğinin ve kültürel kimliğinin oluşmasında rol oynayan temel etmenlerin başında gelir. Anadil sadece kelime bilgisi değildir. Çocuk anadil ile kendi kimliğinin kültürel kaynaklarını öğrenir. Bu kültür mirasını özümleyerek ruhsal dünyasını biçimlendirir. Ayrıca anadil sayesinde insan kendi tarihsel köklerini kavramaya çalışır. Bu nedenle anadili gelişmemiş bir çocuk, köksüz ağaç gibidir.

Anadil eğitimi, göçmen çocuklarının geldikleri ülkenin siyasal, kültürel, toplumsal olaylarını

izlemeleri, anlamaları ve tavır koymaları açısından da önemlidir.

Anadil eğitimi bu işlevlerini yerine getirebilmesi için okul sistemi içinde iyi örgütlenmiş; ders araç ve gereçleri sağlanmış olmalıdır. Türkçe kitapları, kağıdın kalitesinden, kullanılan resimlere kadar her yönüyle bir Almanca ders kitabı gibi olmalıdır. Türkiye'den gönderilen kitapların hemen hemen hepsi bu özelliklere terstir. Konuların içeriği, okuma

metinleri, resimler, kitap tasarımı, kullanılan kağıt ve kitapların baskı kalitesi çocuğun elindeki diğer kitaplara uymuyor. Bu yüzden öğrenci Türkiye'den gelmiş ders kitabına ısınmıyor.

Türkçe derslerinin içeriği ve öğretim yöntemleri, öğrencilerin göçmenlikten kaynaklanan ruhsal biçimlenmelerini dikkate almalıdır.

Göçmen toplumun çocukları, yabancı düşmanlığı, ırkçı düşünce ve eylemler nedeniyle içine kapanmaya; milliyetçi eğilimler taşımaya açıktır. Horlanma ve aşağılanma göçmen çocuğu etkiler. Çocukta bilinçli ya da bilinçsiz milliyetçi tepkiler doğar. Bu nedenle Türkçe dersleri hem içerik, hem eğitim yöntemi bakımından hoşgörüyü, sevgiyi, eleştiriye, özgürlüğe açık olmalıdır.

Öncelikle Türkçe öğretmenleri çok kültürlü bir toplumun değerlerini özümlemiş, özgür ve bilimsel düşünceli olmalıdır. Öğretmen çok okumalı, kendini sürekli yenilemeli; sınıfta Alman ve Türk kültür dünyasıyla köprü kurabilmelidir.

Türkçe Anadil Dersi

Bu ders haftada iki saattir. Çocuğun isteği, velinin onayı ile bu derse katılır. Bazı okullarda Katolik, Protestan din dersleriyle paralel olarak; normal okul saati içinde; bazı okullarda da sabah normal ders saati öncesinde yada öğleden sonra yapılır. Fakat bu dersin notu yoktur. Öğretmen dersin ciddiyetini korumak için yazılı, sözlü yapar, ödev notu verir. Ama öğrencinin aldığı not, başarı

ortalamasına etki etmez. Öğretmenin verdiği not karnenin arka yüzüne „Türkçe dersine katılmış ve şu notu almıştır!“ biçiminde yazılır. Çocuk „Öğretmenim nerede benim notum, neden ortalamaya etki etmiyor?“ diye sorduğunda, öğretmen ikna edici bir yanıt veremez. Bu tür not verme biçimi yanlıştır. Öğrenci, Türkçe Anadil Dersi'nin notunun önemsiz olduğunu çabuk kavrar. İster pekiyi, ister zayıf alsın sınıf geçmeye, geleceğini belirlemeye hiç etkisi olmadığını görür.

Bundan sonra dersin ciddiyeti kaybolur. Öğrencinin ilgisi azalır. Saygı zayıflar. Bazı öğrenciler, yazılıda boş kağıdı öğretmenin yüzüne „ne verersen ver!“ diyerek çarpar. Bazı veliler de bu dersi ciddiye almaz. Çocuğu zayıf alan kimi veliler, çoğu kez Türkçe öğretmenini sorumlu görerek, yırtık bir sayfaya iki satır karalarlar: "Çocuğumun Türkçe dersine katılmasını istemiyorum!" Bir kez ayrılımlar başladı mı önünü almak zorlaşır. Öğrenci azalırsa Türkçe dersi düşer. Öğretmenin ders saati dolmaz. Öğretmen işsizlikle karşı karşıya kalabilir!

Seçmeli Türkçe Dersi (WP 1 Türkisch)

Bu ders esas olarak Gesamt-schule'lerde uygulanmaya başlandı. Öğrenciler, Fransızca ya da Latince yerine ikinci yabancı dil olarak Türkçeyi seçebiliyor. Öğrencinin isteği, sınıf öğretmenler kurulunun tavsiyesi, velinin onayı ile bu derse katılabilir. Haftada dört saattir. Alınan not genel başarı ortalamasına aynen İngilizce, Matematik gibi etki eder. Ders ciddileşir. Öğrenci boş yazılı kağıdını çarpıp geçmez. Derse ilgi Türkçe Anadil Dersine göre daha iyidir.

Fakat dersin uygulanması, 12-15 öğrencinin isteğine bağlıdır. Dersin verilip verilmemesinin kendi elinde olduğunu anlayan öğrenci nazlanır, şımarır, öğretmenle not pazarlığına girer: „Öğretmenim iyi not vereceksen, gelirim! Yoksa gelmem!“

Türkçe Öğretmenlerinin Mesleki ve Özlük Sorunları

Türkçe öğretmenlerinin görevleri, Alman öğretmenlerden daha yorucudur. Çünkü, Türkçe dersine katılanlar, diğer derslerdeki öğrencilere göre daha çok problemlidir, daha çok sorunludur. Başka derslerde susan, saygılı davranan, ders kurallarına uyan bir öğrenci Türkçe dersinde aslan kesilir. Diğer derslerdeki ezikliğinin acısını Türkçe dersinde şımararak çıkarmaya başlar. Bu anlamda Türkçe dersleri, öğrencinin ruhsal gerilimini açığa vurduğu bir arenaya dönüşür.

Türkçe öğretmenleri, aynı zamanda okulun hazır tercümanı ,velilerle okul arasındaki sözlü iletişimin aracıdır. Çocuk yüzme dersine girmez. Müdürün ricasıyla Türkçe öğretmeni veliye telefon eder. Bazı saygısız velilerden fırça yer! Okulda kavga, döğüş olduğunda Türkçe öğretmeni bekçilik görevine çağrılır: Karışsan bir türlü, karışmasan bir türlü!

Türkçe öğretmenleri, Alman okul sistemi içinde, ikinci sınıf öğretmen muamelesi görüyor! Türkçe öğretmeni, harikalar yaratsa bile yönetici olamaz! Sınıf öğretmeni olamaz! Bölüm başkanı olamaz! Notu olmayan dersin öğretmeni de ciddiye alınmaz! Zayıf versen, öğretmenler kurulunda; "Canım Türkçeden de zayıf verilir mi?" diye öğretmenin yüzüne bakarlar. İkinci sınıf öğretmen muamelesi, Türkçe öğretmenini gün be gün, damla damla yorar, yıpratır, tüketir!

Sonuç

Eğitim alanında Türkiyeli öğrenciler arasında giderek yaygınlaşan ırkçı, dinci, gerici eğilimler bazılarının söyledikleri gibi iki üç yüz öğretmenin milliyetçi, dinci tutumlarıyla açıklanamaz. Sorunun boyutları, öğretmenlerin kültürel eksikliğini, öğretim yöntemlerinin geriliğini, anti demokratik tutumlarını aşmaktadır. Kaldı ki böylesi öğretmenlerin yanlış uygulamaları yüzünden tüm Türkçe öğretmenleri karalanamaz. Öğretmen var, öğretmen var! Kurunun yanında yaş yakılmamalı.

Çanak, çömlek satan, terzilik, turizmci, manavlık, dönercilik, emlakçılık yapan öğretmen yok mu? Elbette

var.

Sınıfta bildiği bir kaç marşı ezberleten, sıranın üstünde namaz kırdıran, Türkçe dersini, Sünni din dersine çeviren yok mu? Elbette var. Ama dişini tırnağına takarak, toplumdan, aileden kaynaklanan olumsuz gidişi durdurmaya okullarda barış ortamını sürdürmeye, kinle beslenen öğrencilere özgürlüğü ve sevgiyi damla damla vermeye çalışan yüzlerce Türkçe öğretmeni de var. Eğitim alanındaki, Türkçe derslerindeki sorunlar köklü bilimsel önlemlerle çözülemeyi bekliyor. Sorunları öğretmenlerin üstüne atmak, kolaylıktır. Aile ve toplumu dışlayan önlemler çözümleyici olamaz. Öğretmenlerin özlük ve mesleki sorunları, Türkçe derslerinin örgütleniş biçimleri acil çözümler bekliyor.

Çocuklarımız bizim geleceğimizdir. Birçok olumsuzluğa karşın, öğrencilerimizin çoğunluğu iyi bir gelecek, güvenli bir yaşam kazanabilmek için çabılıyor. Kaygımız, bu çabaların daha verimli olması içindir. Sınıfta çiçek zor açıyor. Sevgiyle, bilinçle, emekle, sabırla, açıyor. Açtırmak zorundayız...

Çocuklarda Cinsiyet Eğitimi

Seval Yıldırım

Toplumda, özellikle bizim toplumumuzda yetişkin kişiler arasında rastladığımız birçok huzursuzluk ve ruhsal bozukluğun temelinde cinsel bilgilerden yoksunluk yatmakta olduğu bir gerçektir. Bu bilgileri zamanında ve gerektiği biçimde alan kişiler, en güçlü doğal gereksinmelerinden birini de yeterince doyurabildiklerinde, ruhsal yaşamlarında önemli ve olumlu bir aşama yapabilirler. Ancak yetişkinlerin ruhsal yaşamlarındaki bu önemli ve olumlu aşamayı yapabilmeleri için, çocukluklarında almış oldukları cinsel eğitimin zamanında ve gerektiği şekilde verilmiş olması gerekir.

İnsanda cinsel davranışlar toplumsal kural ve değerlere göre değişebilir. Temel fizyolojik bir gereksinme olan cinsel dürtü, toplumumuzda çeşitli yasaklamalar ve ayıplamalarla bastırılmıştır.

Daha sorgu döneminden başlayarak 3-4 yaşlarındaki çocuğun kız-erkek farkını anlayarak cinsel konulara ilgi duyduğu görülür. Ancak büyük bir çoğunlukla verilen olumsuz ve yanlış yanıt ya da sert

tutum, bu konunun bir sorun haline dönüşmesine neden olur. Genellikle anne ve babalar: „Ben nasıl dünyaya geldim?“, „Bebek nasıl olur?“ gibi sorulara „Seni leylek getirdi“, yada „Çarşıdan aldık“, gibi yanlış yanıtlar verirler. Burada yapılan iki önemli hatadan ilki, çocuğun aynı sorununun yanıtını arkadaş, kitap v.b. gibi başka kaynaklardan sağlıklı bir biçimde

öğrenmesine yol açmaktadır. İkincisi ise, anne ve babaya olan güvenin yitilmesidir. Bu güvenin yitilmesi, çocuk tarafından genelleştirilebilir ve sorulan her sorunun yanlış yanıtlanabileceği şeklinde bir endişeye neden olabilir.

Cinsel konuda çocuğun ilk sorusu, kız-erkek farkına ilişkindir. Yine annenin gebeliği ve kardeşin doğumu, çocuğun ilgisini çeken önemli olaylar

dır. Bu durumda çocuğun yaşına uygun bir biçimde, kısa, özlü ama doğru yanıt vermek gerekir.

Kaynak: „Çocuk ve Suç“, Prof. Dr. Haluk Yavuzer.

Aileler: Tehlike kapımızda!!!

Ecstasy mutluluk hapi mı?

Dürdane Karayel

Günümüzün gençliği girdikleri çevrede yanlış insanlarla karşılaşılırsa neyin nerede doğru olduğunu bilemiyorlar. Ailenin veremediği eğitimi, ilgiyi, sevgiyi dışarıda arıyorlar. Gençlerin kendileriyle çatışmalarında onlara doğruyu gösterebilecek insanların olmaması, onları uyuşturucu kullanma gibi kötü yollara yönlendiriyor. Onlar, arkadaşlığı, sevgiyi, şefkati uyuşturucu aldıktan sonra bulabileceklerini sanıyorlar.

16 yaşındaki bir gençle konuştum. Uyuşturucunun eşiğinden dönmüş. Genç şöyle söylüyor: Şimdiye kadar, bana kimse, ailem bile güler yüz göstermedi. Kendi evimde yabancı gibiydim. Okul yada semt arkadaşlarımın çoğu uyuşturucu kullanıyorlar. Onlarla arkadaş olabilmem için uyuşturucu kullanmam gerekiyor. Çünkü söylediklerine göre uyuşturucu kullanmayan „erkek“ sayılmaz, „sen bizle konuşamazsın“ diyorlardı. Bir düşünelim: Erkeklik uyuşturucu kullanmakta mı? İşte bu şekilde gençlerin kafalarına giriliyor. Genç şöyle anlatıyor: „Bana, bir kere dene, rahatlayacaksın sorunlarını düşünmeyeceksin“ dediler. „Aldıktan yarım saat sonra, titremeye başladım. Kim olduğumu unuttum. Düşünemiyordum bile.“ İnsanlar buna alışınca, hiçbir amaçları kalmıyor, intiharı bile düşünüyorlar.

Uzmanlar bu konuda şöyle diyorlar: Ecstasy 1914 yılında Merc laboratuvarının iştah kesici olarak hazırladığı, ancak piyasaya sürmediği bir amfetamin çeşididir. Ecstasy uyarıcı olarak ilk İngiltere’de kullanılmaya başlandı. X veya XTC denilen bu ilaç tekno müzikle birlikte tüketiliyordu. İtalya, Hollanda ve İngiltere’de holiganlar tarafından benimsendi. ABD’de 1980’li yıllarda kullanılmaya başlandı. Ancak 1985’te yasaklandı. Bugün Ecstasy adı altında „LSD, amfetamin, Naviquine“ gibi çeşitli ürünler satılmaktadır. Kullananlar ilacın güven hissi,

enerji verdiğini etkilerinin bir hafta sürdüğünü iddia ediyor. Bu etkiler çoğunlukla mide bulantısı, adeste ağrısı, migren, görüş kaybı gibi rahatsızlıklar oluyor.

Ecstasy bugüne kadar *clean* (temiz) uyuşturucu olarak tanıtılıyordu. Tehlikelisi kalitesiz olanıdır deniyordu. Ancak Fransa’da 12 uzmanın hazırladığı bir rapor bu görüşü çürüttü. Raporun yazarlarından Inserm (Sağlık ve İlaç Araştırmaları Ulusal Enstitüsü) zehir bilim uzmanı Dr. Jauglard ülkemizde sosyete de moda haline gelen Ecstasy hapının verdiği hissi şöyle tarif ediyor: Ecstasy almak, damda yürümek gibi birşey. Büyük bir ihtimalle birşey olmaz ama boşluğa düşüp ölebilir de insan. Raporun iki önemli sonucu var:

1) Ecstasy son derece tehlikeli bir uyuşturucudur.

2) Satıcı ve kullanıcıların iddia ettiği gibi kaliteli ecstasy değil, kalitesiz mal zararlıdır, savi yalandır. Zararlı ilacın kendisidir.

Avrupa raporda insanların vücudunun zayıf noktaları da farklı olduğu için: Ecstasy’nin kimi, niye, ne zaman öldüreceğini önceden bilmek mümkün değil. „Mutluluk“ hapının bilinen etkileri şöyle: uyku

bozukluğu, Hepatit, beyin kanaması, böbrek ve karaciğer bozukluğu, kalp krizi, en önemlisi 42 dereceye kadar çıkabilen ve sinirsel sakatlıklara, pıhtılaşma sorunlarına ve beyin hücrelerinin ölümüne sebep olan yüksek ateş. Şiddetli krizler ölümle sonuçlanırken, daha hafif etkiler, vücutsal ve ruhsal sakatlıklara sebep oluyor. Ecstasy bağımlısı genç kızların, beyindeki hasar meydana çıkmadan önce, saatlerce uyuduğu gözlenmiş. Uzmanlar en olumsuz etkilerin, ecstasy’i alkolle ve aşırı sıcak ortamda kullananlarda görüldüğünü bildiriyor.

Aileler ve Gençler sizlere seslenmek istiyorum. Mutluluğun, huzurun çok uzaklarda olduğunu sanmayın, bununda kendi ellerinizde olduğunu unutmayın. Kendinizi korumayı bilin ve unutmayın ki insana en büyük kötülüğü yine kendisi yapar.

BİR KADIN SANATÇI

Maria Callas (1923-1977)

Nesrin Görsev

Yunan asıllı uluslararası opera sanatçısı olarak, gerek soprano sesiyle, gerekse oyunculuğuyla yüzyılımızın en ünlü kadın sanatçılarından biridir.

1923'te New York'ta doğdu. Müzik eğitimini Atina konservatuarında tamamladı. İlk kez 1941 yılında Atina'da sahneye çıktı ve Puccini'nin Tosca operasında rol aldı. Asıl ününü 1947 yılında Verona kentinde La Cioconda'da oynadığı rolüyle kazandı.

Milano'nun ünlü La Scala tiyatrosundaki opera temsillerinde kazandığı olağanüstü başarısından ötürü, başta Londra, Paris, New York ve Güney Amerika sahneleri olmak üzere Verdi, Mozart, Rossini, Puccini, Bellini gibi bestecilerin yapıtlarını seslendirmeye çağırıldı. 40'a aşkın operada başrolleri oynadı.

1965 yılında ses yeteneklerinin azalmaya başlamasıyla sahne yaşamından ayrıldı.

1971-72 yıllarında New York'da yüksek derecede müzik dersleri verdi, sanat yaşamını 1974 yıllarında düzenlediği geniş kapsamlı sanat turlarıyla dünya çapında tamamladı. Maria Callas'ın uluslararası opera sanatındaki değeri, ayrıntı gibi görülebilecek küçük ses farklarını, yapıtların özünü duyumsatacak bir incelik ve anlayışla seslendirmeye önem vermesinden olağanüstü ses ve sahne yeteneklerinden kaynaklanmaktadır.

Komşumuz Yunanistan'ın bu uluslararası çaptaki sahne sanatçısı 1977 yılında Paris'te öldüğü zaman 54 yaşındaydı.

1958 yılında Londra'da Verdi'nin ünlü „La Traviata“ operasının temsilinde seslendirdiği Violetta rolünde.

Yeni yılınız kutlu olsun!

BİR KİTAP

Bir Dinazorun Anıları

Yazan: Prof. Dr. Mina Urgan

Ayşen Ertan

Bugün 82 yaşında bir bilim kadını olan Prof. Dr. Mina Urgan'ın Schakespeare ve Hamlet adlı iki incelemesi, beş ciltlik İngiliz edebiyatı tarihi ve D. H. Lawrence incelemesinden sonra önemli ve son yapıtı "Bir Dinazorun Anıları".

"Ben, dinazoru tarih öncesi çağların nesli tükenmiş bir hayvanı olarak değil, geçmişin, doğruluğu kanıtlanmış ve yadsınmaz değerlerini yeni sentezler yaparak, geleceğe taşımayı amaçlayan bir yaratık olarak tanımlıyor, dinazorluğumla övünüyorum" diyerek, 320 sayfalık yapıtında adeta kendisi ile hesaplaşmış Mina Urgan.

İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Filolojisi hocalarından Prof. Dr. Urgan, Halide Edip Adivar, Necip Fazıl, Abidin Dino, Neyzen Tevfik, Sait Faik, Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Atatürk ve daha pek çok isimle zenginleşmiş ömrünü, yalın ve naif bir dille anlatırken, onu şöyle özetliyor; Günün birinde trenle Anadolu'dan geçerken lokomotif bir an durakladı ve bir kulübenin önünde kendi yaşımında bir köylü kızı gördüm. Nerdeyse göz göze gelir gibi olduk bir saniye. İşte o an bir şimşek çaktı kafamda "ben o kız olabilirdim, o da benim durduğum yerde olabilirdi. Benim ben, onunda o olması salt bir rastlantıydı. Yabancı diller bilmem, üniversitede okumam, kültürlü sayılmam, kendi marifetim değil, bir raslantı sonucuydu sadece". Bu fikre gelişi, onu ömrünü eğitim eşitliğinden başlayarak tüm eşitsizliklerle mücadelesini doğurmuş.

Zengin bir burjuva kızı olarak doğup, büyüyen, yaşadığı çevrenin edebiyat, sanat ve kültür dünyasının önde gelen simalarından oluşması, onları yakından tanımasını ve iyi bir edebiyatçı olmasını getirmiş. Eşitsizliklere karşı haktan yana tutumu, hep övündüğü sosyalistliği, ancak çoğu kez hapisanede arkadaş ziyareti, mahkemede iyi bir dinleyici, bildirilerin baş imzacısı, yürüyüşlere katılmak, partilere üye olmak ve kötü gelişmeler karşısında bol bol üzülmekten öteye gidememiş. Politik bir aptal olduğunu, bakın bir anısında şöyle anlatıyor Urgan; "Üyesi olduğum Türkiye İşçi Partisinin bir kongresinde arkadaşlarım Mehmet Ali Aybar ve Behice Boran'ı kürsüde dinledikten sonra, ikisinin de ne güzel konuştuklarını, partinin uyum içinde olduğunu yanımdayakilere söyleyip toplantıdan çıktım. İnsanlar bana "şu zavallı budalaya bak" dercesine acıyarak baktılar. Çünkü o toplantıda, dostlarım Aybar ve Boran, tam karşıt politikalar güderek birbirlerine girmişler. Sonra parti bölündü zaten."

Adım / Aralık 98

Ancak kitabında "siyasal" başlıklı son bölümde, uzunca tutulmuş politik bir kronolojide, kendi etkinliğini, politik görüşlerini, somut anı örnekleriyle bize verdiğinde, Türkiye Cumhuriyetinin bize armağan ettiği önemli bir kadını tanımanın mutluluğuna varıyorsunuz.

"Erkeklerin biraz kadın, kadınların biraz erkek olması" halinde ilişkilerin çok güzel olabileceğini savunan Prof. Dr. Urgan, insanların kadın olsun, erkek olsun özgürlüğünü sonuna kadar savunanlardan biri. Hayatın hemen hemen bütün nimetlerinden nasibini almış olan Urgan, yaşamı boyunca sigarası, kahvesi, çayı ve bir iki tek'i ile, güzel yemekleri, seyahatleriyle, herşeyden önce Atatürk'ten başlayarak, en güzel insanlarla beraberlikleriyle, bilime, insanlığa hizmet vermiş, yuva kurmuş, anne olmuş bir kadın olarak dolu dolu geçirmiş ömrünü.

Onca genç insanın öldüğü dünyamızda, sekseninden sonra yaşamının mahcubiyetini yaşıyor Urgan, ama bu ayıba katlanabilirse okuyucusuna daha anlatacakları olduğu müjdesini de son sözlerinde veriyor.

Kitabın ilginç bir diğer yanı, her biri edebiyat ve sanat çevresinde önde gelmiş insanların, bilmediğimiz iç yüzleri. Buraya bir kaç örnek verirsek; Halikarnas Balıkcısı diye bildiğimiz Cevat Şakir'in babasını öldürdüğü, Yahya Kemal'in Atatürk'ün ayaklarına kapanan ilk ve son zat olduğu, Sait Faik'in eşcinsel yanı ve daha diğerleri.

Kitabında, öğretmenliğinden dolayı, sık sık dersler veren Urgan, onları, kendi hayat tecrübeleri ve anıları ile pekiştirerek son derece eğlenceli hale getirmiş. Kalınlığına bakmadan başlayın, elinizden bırakamayacağınız bir kitap.

Türk Medeni Kanununda Boşanmanın Eşler Yönünden Sonuçları

Hukuk Köşesi

Ömer Yıldırım

18-19 cu sayımızda arkadaşımız Ömer Yıldırım „Boşanmanın çocuklar açısından sonuçları“nı açıklamıştı. Bu sayımızda eşlerin boşandıktan sonra: 1)Malların Tasfiyesi, 2)Maddi Tazminat, 3)Manevi Tazminat yönünden durumlarını inceliyor.

Eşler, boşanmadan sonra artık evli olmaktan çıkarlarsa da, evlenmeden önceki kişisel durumlarına tümüyle dönmeyebilirler.

Medeni Kanunumuzun 141 inci maddesinde, boşanan kadının, evlenmeyle kazandığı kişisel durumu koruyacağı düzenlenmiştir. Bununla belirtilmek istenen şey, kadının evlenmeyle kazandığı erken erginliği, vatandaşlığı; kayın hısımlığını koruyacağı ve evlilik sona erse de kayın hısımlarıyla evlenme yasağının devam edeceğidir (MK18/11). Kadının evlenmeyle kazandığı kişisel durumlar içine evlenmeyle kazanılan soyadı (kocanın soyadı) da girmesi gerekirken, soyadı bakımından bir istisna yapılmıştır. Yani boşanan kadın artık kocanın soyadını taşımayacaktır.

Medeni Kanunumuzun 141 inci maddesinde, boşanan kadının evlenmeyle kazandığı

durumu koruyacağı belirtilmekle birlikte, soyadı bunun dışında tutulmuştur. Boşanan kadın için, kusurlu olsun olmasın, boşanmadan sonra üç yüz gün süreyle evlenme yasağı getirilmiştir (MK95/I). Nesep karışıklıklarına yol açmamak için konulan bu bekleme süresine kadının uymadan tekrar evlenmesi halinde, yapılan evlilik yine de geçerlidir ve ortadan kaldırılamaz. Buna „iddet Süresi“ denilir.

Bu süre dolmaksızın, boşanan kadın tekrar evlenemez. Bu yasaklayıcı sürenin amacı, baba yönünden nesep karışıklıklarına, yani boşanılan kocanın mı yoksa yeni evlenilen kocanın mı baba olduğu hakkındaki kuşkuların doğmasına engel olmaktadır (148). Fakat bununla birlikte, bu yasağa uyulmaksızın evlenilirse, kurulan evlilik ortadan kaldırılamaz, yani burada geciktirici bir evlenme engeli vardır (149). Süre içinde kadın doğurursa, artık süre de sona erer (MK95/I). Bundan başka, kadının boşanma ile sona eren evlilikten gebe kalması imkânsız ise ya da boşanan eşler yeniden birbirleriyle evlenmek isterlerse, yargıç bu süreyi kısaltabilir ya da kaldırabilir (MK95/II) (150).

Malların Tasfiyesi

Karı koca evlenirken, malların nasıl yönetileceğine ilişkin bir mal rejimi sözleşmesi yapmışlarsa, boşanma ile bu

sözleşme sona erer ve malların tasfiye edilmesi gerekir. Bu durumda Medeni Kanunun 146 ncı maddesine göre, eşlerden her biri kişisel mallarını geri alır; ortadaki fazlalık, aralarında geçerli olan mal rejimi hükümlerine göre paylaşılır. Eğer bir eksiklik varsa kadının neden olduğu kanıtlanmadığı sürece bu eksiklikten koca sorumlu olur.

Bu düzenleme, eşlerin mal ortaklığı ya da mal birliğini kabul etmiş olmaları durumunda önem taşır. Çünkü mal ayrılığında zaten eşler kendi mallarının zilyetliği ve mülkiyetini kendilerinde tutmaktadır.

Evlilik birliği devam ederken eşlerden biri ölürse, diğer eş ona mirasçı olur (MK444). Fakat boşanmadan sonra, evlilik sona erdiğinden, eşlerden birinin ölümünde, artık diğer eş onun mirasçısı olamaz (MK146/III). Ancak boşanma davası açılmış, fakat boşanma kararı verilmeden önce eşlerden biri ölmüşse ne olur? Yargıtayın ve öğretide çoğunluğun benimsediği görüş gereğince, boşanma kararı kesinleşinceye dek evlilik birliği ortadan kalkmadığından, eşlerden birinin ölümü halinde diğer eş onun mirasçısı olur (152). Ancak mirastan mahrumiyet ve ıskatla ilgili hükümler saklıdır. Eğer boşanma nedeni, zina gibi aile yükümlülüklerinin ihlali yada ölen eşe karşı ağır bir

cürüm niteliğinde ise, davacı eş ölmeden önce bu eylemleri işleyen davalı eşi mirastan iskat edebileceği gibi, koşulları varsa davalı eş, yasa gereği mirastan mahrum olur. (153).

Maddi Tazminat

Varolan ya da beklenen bir çıkarı boşanma yüzünden zarara uğrayan kusursuz karı veya koca, kusurlu olan diğer taraftan uygun bir maddi tazminat isteyebilir (MK143/I).

Herşeyden önce, boşanma yüzünden eşlerden birinin varolan ya da beklenen bir çıkarı zarara uğramalıdır.

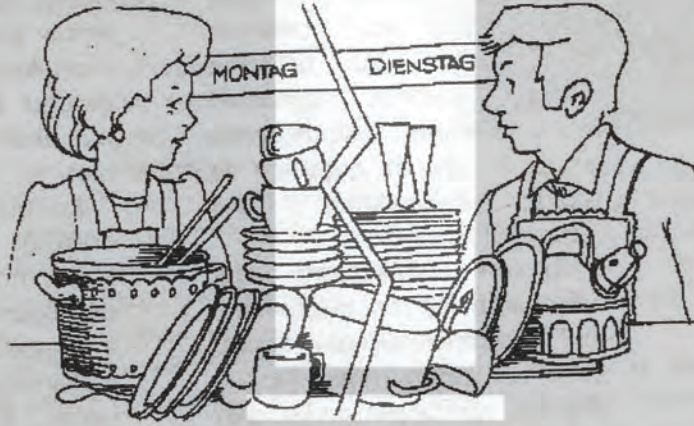
Varolan çıkarı kaybı durumunda, eşin parasal bir zarara uğraması sonucunu doğuran mevcut bir parasal durumu ifade eder. Buna örnek olarak, eşlerin evlilik birliği içinde sağladıkları bakım (nafaka) hakkını; mal rejimi sözleşmesi ile elde ettikleri hakları; diğer eşin bir malını kullanarak ve işleyerek sağladığı yarar diğer eşin işyerinde çalışarak elde ettiği kazanç kaynağı gibi çıkarları gösterebiliriz (157).

Maddi tazminat isteyen tarafın, boşanmada kusursuz olması gerekir. Kusurlu olan taraf, zarara uğrasada maddi tazminat isteyemez (MK143/I).

Davacının kusursuz olması yeterli değildir. Maddi tazminat istenebilmesi için, ayrıca davalının da, kusurlu bulunması gerekir (143/I) (168). Hernekadar yasanın ifadesinden, davacının mutlak biçimde kusursuz olması gerektiği sonucu çıkmakta ise de

öğretide kabul edildiği üzere, bu konuda esnek bir yoruma giderek, kusurlu olan, fakat kusuru diğerine nazaran daha az olan eşe de maddi tazminat hakkı tanınmalıdır (169). Ancak onun daha az da olsa kusuru, tazminatın indirilmesi nedeni olarak gözönünde tutulabilir (170).

Medeni Kanunun 143/I nci maddesinde, tazminat miktarının ne kadar olması gerektiği doğrultusunda herhangi somut bir ölçü getirilmemiştir. Yalnızca „münasip bir tazminat“tan söz edilmiştir. Bu durumda tazminat miktarını belirleme

konusunda yargıç takdir yetkisine sahiptir. Bu konuda yargıç, tarafların sosyal ve ekonomik durumlarını, evliliğin devam süresini, eşlerin yeni bir evlilik kurma şansının olup olmadığını, kusurun derecesini, zararın ağırlığını, tarafların sağlığını, eğitim düzeyini, gelecekteki kazanç sağlama olanak ve miktarını, çocuklara bakmakla yükümlü olup olmadıklarını, yaşlarını bir arada değerlendirerek, özellikle ileriye dönük geçim çıkarlarında gözönünde tutarak sonuçla varmalıdır (177).

Medeni Kanunumuzun 3444 sayılı yasayla değişik 145 nci maddesine göre, yargıç maddi tazminatın sermaye ya da dönemsel gelir biçiminde ödenmesini kararlaştırabilir.

Tazminatın kaldırılması ise, altı maddeden oluşmaktadır. Buna göre:

- 1) nafaka alacaklısının yeniden evlenmesi;
- 2) ihtiyaçtan kurtulması;
- 3) haysiyetsiz yaşam sürmesi;
- 4) evlilik dışı yaşam sürmesi;
- 5) eşlerden birinin ölmesi;
- 6) tazminat ödenmesi gerektiren durumun ortadan kalkması nedeniyle yargıç tarafından kesilmesine karar verilmesi, tazminatın kaldırılması durumlarını oluşturmaktadır.

Tazminat miktarının artırılıp eksiltilmesi ancak tazminatı gerektiren sebep ortadan kalkar ya da önemli ölçüde azalır veya borçlunun mali gücü önemli ölçüde eksilirse iradın indirilmesi veya kaldırılmasına karar verileceği gibi değişen durumlara göre hakka niyet gerektiriyorsa iradın artırılmasında istenebilir (3444).

Manevi Tazminat

Boşanmaya neden olan olaylar yüzünden, kişilik hakkı ağır bir zarara uğrayan kusursuz eş, ayrıca manevi tazminat olarak belirli bir meblağa hükmedilmesini isteyebilir (MK143/II). Manevi tazminata hükmedebilmesi için de yasa belirli koşulların gerçekleşmesini aramıştır.

İstanbul Müzikali

Nilgün Zengin

23 Ekim 1998'de Gelsenkirchen'de Berlin Tiyatro'nun sahneye sunduğu İstanbul Müzikali seyirciler tarafından büyük bir beğeni ile izlendi. 400 kişiden fazla seyirci kitlesinde en fazla dikkatimi çeken yaşları 13-20 arasında değişen gençler ve Bismarck çevresinden eşleri ve çocukları ile gelen Türk hanımlardı.

Bilindiği gibi, tiyatro kültürü Türk toplumunda hak ettiği ilgiyi görememektedir. Bunun nedeni, öncelikle Türkiye'de sanata yeterince değer verilmemesi, sanatla ilgili dalların devlet tarafından desteklenmemesi ve eğitim kurumlarında insanlara sanatsal eğitimin yeterince verilmemesidir. Oysa ki, günümüzde tiyatro çağdaş toplumun vaz geçilmez unsurlarından biridir. Tiyatro sosyal yaşamın kendisidir. İnsanlar sahnede bir oyunu seyrederek, orada sergilenen yaşamın içinde kısmende olsa kendilerini yaşarlar veya kendilerini değişik insan karakterlerinden biraraya gelen toplumsal yaşamın içinde bulurlar. Böylece sahne ortamında, gerek bireysel gerekse toplumsal yaşam değerlerini kendi düşünce ve değer yargılarına göre analiz-sentez edip yanlış ve doğrulardan yola çıkarak bir sonuca varırlar. Demek oluyor ki; tiyatro sosyal ve kültürel eğitim yönünden önemli bir etkiye sahiptir.

Tanınmış tiyatro ve sinema sanatçısı Müjdat Gezen'in yazdığı, Berlin Tiyatro'nun sahneye sunduğu iki bölümlük müzikalde, İstanbul'un değişik semtlerinde değişik insan karakterleri ve yaşam biçimleri sunuldu. Bana göre oyunun konusu İstanbul'da geçmesine rağmen, aslında dünün ve bugünün Türk toplumunun yaşam şeklini, olumlu olumsuz her yönüyle kısmen de olsa ortaya konulması oldu. Oyunda her türlü davranış, konuşma ve anlatım biçimleri insanları güldürmenin ve düşünmenin yanısıra, onları insanlık adına bazı sorumluluk ve görevlere davet ediyordu.

Bir ara giriş kapısından içeriye seyirci kitlesine baktığımda, seyircilerin pür dikkat kendilerini oyunun heyecanlı akışına tamamen kaptırılmış olduklarını gördüm. Almanya'da değişik kesimlerden bu kadar çok seyirci ile ilk defa karşılaştığım için, kendi kendime düşündüm; acaba bu coşku, seyircilerin bir kısmının tiyatroya susamışlığı mı, yoksa yaşamında ilk defa tiyatroya gelmiş olmanın verdiği haz ve heyecan mıydı? Seyircilerin aralarında az sayıda da olsa bazıları az, bazıları ise hiç Türkçe bilmeyen bir kaç Alman misafirin de olması beni daha da mutlu kılmıştı. Oyunun 30 dakikalık ilk perde arasında, değişik yaş gruplarından ve kesimlerden olmalarına rağmen, insanların kaynaştıklarına ve oyun hakkında değerlendirmeler yaptıklarına tanık oldum. Çoğunluktan edindiğim izlenim, oyunu ve oyuncularını çok iyi buldukları, bu tür tiyatroların yılda en az bir kaç defa oynamalarının çok iyi olacağını ısrarla vurgulamaları idi. Perde arasında tiyatro sanatçıları ile yaptığım söyleşide onların da seyirci kitlesinden çok memnun olduklarını ortaya çıkarttı.

Temennimiz, sosyal hizmet vermek için var olan tüm kuruluşların, bu tür sosyal ve kültürel içerikli faaliyetlere daha önem verip, bunları daha geniş kitlelerin yararlanabileceği bir şekilde halka sunabilmeleridir.

Bir Okuma Akşamı'nda Muzaffer İzgü

Dürdane Karayel

Kuzey Ren Westfalen Eyaletinin, kütür sekreterliği tarafından Almanya'ya davet edilen tanınmış yazarlarımızdan „Muzaffer İzgü“ geçtiğimiz ay Gelsenkirchen'de bir okuma akşamındaydı. Bizde Adım dergisi olarak oradaydık. Anlattığı öykülerden bir tanesini kaleme aldık. Bu öyküyü yazmadan önce Muzaffer İzgü'den bahsetmek istiyorum: İzgü, 29 Ekim 1933'de Adana'da doğdu. Yoksul bir çocukluk geçirdi. Hem bulaşıkçılık, garsonluk, sinemalar da gazoz satıcılığı gibi işlerde çalıştı, hem de okudu. Diyarbakır ilköğretmen Okulu'nu bitirdi, uzun yıllar ilkokul öğretmenliği yaptı, sonra ortaokul Türkçe öğretmeni oldu. Emekli olduktan sonra İzmir'e yerleşti. İlk gülmece öyküleri Akbaba dergisinde yer aldı. Milliyet ve Cumhuriyet gazetelerinin gülmece sayfalarında yazmış, kara mizah türünü ustalıklı kullanmıştır. Öykülerinde insanımızın çocuksu ruh yapısı, zayıf ve bastırılmış kişiliğiyle sosyal yaşamda karşılaştığı sorunlar dile getirilirken, toplumsal sistemin adaletsizlikleri karşısında suskun kalanlara inceden bir alaysama ve taşlama dikkati çekmektedir. Muzaffer İzgü'nün çeşitli ödüller de almış romanlarını ve gülmece öykülerini topladığı kitaplarının sayısı otuzüçtür. Çocuk kitapları ise ellinin üzerindedir. „Hüsniygiller Ailesi“, „Mahmut Mangal“ gibi televizyon dizilerinin yanı sıra yirmi dolayında oyunu çeşitli tiyatrolarda sahnelenmiş, çocuk romanlarından birçoğu radyofonik oyunlar olarak yayınlanmıştır. İzgü'nün yaşam öyküsü olan „Zikkımın Kökü“ Memduh Ün ve Macit Koper tarafından senaryolaştırılarak filme alınmış ve film Türkiye dışında Hindistan, İspanya, Fransa ve Japonya'da çeşitli dallarda ödül almıştır. Muzaffer İzgü'nün yapıtlarının dökümü ile yazısal özelliklerine ilişkin ayrıntılı bilgi için Muzaffer Uyguner'in „Muzaffer İzgü, yaşamı, sanatı, yapıtlarından seçmeler“, Ankara Bilgi Yayınevi, 1994 adlı kitabına bakılabilir.

Muzaffer İzgü'nün „Oturaklı Başkan“ öyküsü

-Şimdi arkadaşlar, ben on yıldır bu partinin başında genel başkanınız olarak görev yaptım, iktidara geldik...

-Sayenizde efendim sayenizde...

-Hayır, halkın sayesinde, bizi seçmen iktidara getirdi.

-Ama efendim sizin engin deneyimleriniz, yüksek bilgileriniz, uzak görüşleriniz...

-Evet evet olabilir, ama artık ben genel başkanlığı bırakmak istiyorum.

-Aman beyefendi siz ne diyorsunuz? Hiç böyle bir zamanda genel başkanlık bırakılır mı? Her zamandan çok partimizin birlik ve beraberliğe gereksinme duyduğu bir zamanda... Üstelik muhaliflerimizin yeni yeni sloganlar üretip yeni yeni programlar sunduğu anda hiç olur mu? Bu partimizin sonu olur. Yani siz, size oy vermiş seçmenlerinizi yüzüstü bırakıp gidemezsiniz.

-İyi ama arkadaşlar, tastamam on yıldır ben bu partinin başındayım.

-Allah sizi başımızdan eksik etmesin...

-Tamam da arkadaşlar, yani on yıl bir partinin genel başkanı olmak çok uzun bir süre. Ben bu süremi tamamladığıma inanıyorum...

-Hiç genel başkanlığın süresi mi olur sayın başkanımız? Canımız size feda... Çıkm da bir seçmeninizi görün, şöyle bir görünmeniz yetecek onlara. Sizi bağır-larına basmak için can atıyorlar...

-İyi güzel de arkadaşlar, insanların gücü belli, bu gücü zorlayamazsınız, Bir insan bir partiye on yıl genel başkanlık yapmış, onuda iktidara getirmişse, o genel başkan yorulmuştur artık...

-Hayır başkanım siz yorulmazsınız. Çünkü siz insan üstüsünüz. Zaten insan üstü yetenekleriniz sayesinde bizi iktidara getirdiniz... Bu parti ancak sizinle vardır. Sizsiz bu parti düşünülemez. Eğer partimizin il ve ilçe örgütlerinin kapısına kilitler vurulmasını istiyorsanız, ayrılınız... Bizi hem yetim hem öksüz bırakamazsınız sayın başkanımız. Çünkü siz bizim hem anamız hem de babamızsınız...

-Sevgili arkadaşlar, tastamam yirmi yıldır bu partinin başındayım. Bir insan için yirmi yıl ne demektir biliyormusunuz?

-Allah size uzun ömürler versin sayın başkanımız.

-Yaşamısına yaşıyoruz arkadaşlar, insan yaşarken gerçekten partisine yararlı olmalı...

muzaffer
izgü
oturaklı başkan

-Sizin yararlarınız anlatmakla bitirilemez sayın başkanımız. Biz nankör değiliz. Gerçi başkanlığınız sırasında demokrasimiz kesintiye uğradı ama çok şükür siz engin deneyimlerinizle derin bilgileriniz sayesinde, hem partimizi hem de halkımızı dimdik ayakta tutmasını bildiniz. Çünkü siz doğuştan politikacı, doğuştan lider ve doğuştan bu partinin genel başkanısınız, gerçi uzun zaman muhalefete kaldık ama sizin muhalefetiniz iktidarı gibi bu memleket için hayırlı ve uğurludur..

-Arkadaşlar, ben partinin genel başkanlığından da politikadan da ayrılmak...

-Sayın Başkanım, sayın başkanım, bir baba evladına böyle birşey yapmaz. Bu ülke sizi baba bildi, ana bildi bunu bize yapamazsınız. Eğer bizden bir isteğiniz varsa buyrun sayın başkanımız, hemen yerine getirelim. Partinizin gönüllerde taht kurduğu ve de tek kurtarıcı olarak vatandaşın bizi gördüğü şu sıra başkanlıktan da ayrılamazsınız, politikayı da bırakamazsınız. Bu, size gönül bağlanmış yığınların hüsrana uğraması demektir. Zaten sizin engin deneyimleriniz böyle birşeye izin vermez. Elbette şu seçimlere az kala çok yorulduğunuzu biliyoruz. Ama seçimlerden sonra iktidara geldiğinizde... Evet, bu öykü böyle sürüp gidiyor.

Sonunda ise, en iyisi kendiniz okuyunuz. Size mutlaka birilerini hatırlatacaktır!...

Gezelim, Görelim

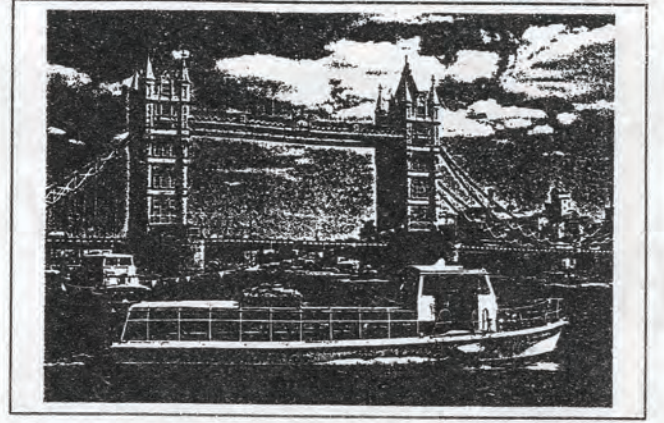
LONDRA

Ayşen Ertan

Yaz tatilini, havasıyla, suyuyla, her şeyiyle sıcak olan ülkemiz Türkiye'de geçirip, ekmeğimizi kazandığımız Almanya'ya döndük.

Gurbetlik, geride bıraktığımız insanlarımız derken içimizi hüzün kaplıyor. Ama Avrupa gibi, medeniyetin, kültürün eşığı bir yerde bu acıları çekmek anlamsız. Bu kıtada otururken onu iyi tanıyarak, vaktimizi güzel değerlendirebilir, bir dahaki yaza dolu dolu girebiliriz. Bu kıtada öyle dünya kentleri var ki biz onlara çok yakınız. Ayrıca acımasız politikaların güdüldüğü bu gelişmiş ülkelerde hep durum aynı mı acaba, bunu merak etmiyormusunuz? Ben merak edip hafta sonumu Londra'da geçirmeye karar verdim. Ruhr Bölgesine 500 km uzaklıkta ki bir dünya kenti. Londra İngiltere'nin başkenti. Her yıl 25 milyon turist ziyaret etmekteymiş İngiltere'yi ve en çok gidilen yer tabii ki Londra. "Lon" düzlük "don" tepe anlamında olan şehre Romalılar ilk olarak Londinium demişler. 7 milyon nüfusu ile dünyanın sekizinci büyük şehri olan Londra'da bir zamanlar nüfusun beşte birini oluşturan etnik guruplar bugün üçte birini oluşturmaktaymış.

Belediyesi ve Belediye Başkanlığı 1986'da "Demir Leydi" Margret Thatcher tarafından kaldırılmış. Ama Tony Blair yeniden kurulacağı müjdesi ile seçilmiş. 160 parkı, 80 müzesi olan Londra hemde

dünyanın bir moda merkezi. İngiliz şıklığı herkesce malum. İlk kez Milattan sonra 510 yılında Essex (doğu Saksonya) krallığının başkenti olmuş. Bir dönemi Vikinglerin egemenliği altında da geçiren Londra 886 yılından sonra Saksonyalıların hükümdarlığı altına girmiş. II. Heinrich'den Viktoria'ya kadar hep krallık olan İngiltere'de VIII. Heinrich, orta çağ hıristiyanlığının karanlığından kurtulmak için, katolik kilisesini yumuşatarak 1550'de kızı I. Elizabeth'i kraliçeliğe getirmiş. 1649 iç savaşı ve 1665 büyük veba salgınından kırılan Londra halkını bir de tarihe geçen büyük yangın vurmuş. 1947'de ilk sömürgecilerini bağımsızlığa kavuşturmuş olan İngiltere hep zengin bir ülke durumunda olmuş. 1997'de Honkong'u Çin'e geri vererek sömürgecilik zihniyetinden uzaklaşan İngiltere'de Schotte ve Val'liler geçtiğimiz Eylül ayında kendi parlamenterlerini seçtiler.

Moda, eğlence, alışveriş cenneti olan Londra, müziğin klasikten, popa kadar bir büyük yelpaze içinde en fazla temsil edildiği bir şehir olmuştur. 1859'da yapılan 13 ton ağırlığındaki saat kulesi "Big Ben", Buckingham Sarayı, müzeleri, katedralleri, alışveriş merkezleri görülecek yerlerin başında.

Adaya özgü ilginç doğası, her biri ayrı güzellikte diğer kentleri, ve büyük üniversiteleri ile İngiltere'yi tanımak beni heyecanlandırıyor. Sizde deneyin.

Bel Fıtığı

Seval Yıldırım

Omurlar arası disk fıtığı (Hernidiscal) omurlar arası disklerde çeşitli sebeplerle husule gelen harabiyet ile kendini gösteren ve şiddetli ağrıya sebep olan durum.

Omurgayı meydana getiren kemik kısmın, yani omurların arasında, baş dokusundan yapılmış diskler bulunmaktadır. Omurlararası diskler, yuvarlak bir yastık gibi olup, ortada nükleus pulpozus denilen yumuşak kıvamlı bir kısım, onun çevresinde de annulus fibrozus denilen sert kıkırdaksı kısım bulunur. Üste ve altta da kıkırdaksı bir yapı, diskin yapısını tamamlar.

Ani travmatik (zedeleyici) basınç, omur çekirdeği içindeki basıncı o derece artırabilir ki, kıkırdaksı tabakalardan veya annulus fibrozus yırtıklarından fıtık teşekkül edebilir. Her iki halde de omurlararası mesafe daralır ve mafsalda kısmi bir çıkık meydana gelir. Böylece, omurilikten sinir köklerinin çıktığı delikler daralır. Bu suretle sinir kökleri basınca uğrayabildiği gibi, husule gelmiş olan nükleus pulpozus fıtığıda, buradaki muhtelif sinir dokuları üzerine basınç yaparak, çeşitli sinirsel belirtilere yol açabilir. Fıtık hareketli olabilir. Bu durumda çıkmış olduğu yerden tekrar içeri girebilir ve bel kemiğinin ikinci bir zorlanmasında yeniden dışarı çıkabilir. Dışarı çıkan nükleus pulpozus kurur, değişmeye uğrar, bu yüzden de omurlararası mesafe daralır.

Ani hareket ve zorlanmalarda diskte değişikliklere sebep olurlar. Hasta zorlanmayı müteakip aniden belin alt kısımlarında teşekkül eden ağrıdan şikayet eder. Takip eden aylar içinde lumbago denilen ağrı krizleri meydana gelir. Bundan sonra siyatik sinir boyunca bacağına ağrı

yayılması görülür. Ağrıların yayılışı, basınca uğrayan sinire bağlıdır. Öksürme, aksırma, ıkınma, eğilme gibi hareketler ağrıyı artırır. Bu kısımlarda uyuşma bulunabilir, bazen his kaybı da vardır. Fıtıklaşma sinir köküne baskı yapmazsa sadece bel ağrısı vardır. Fıtıklaşma sinirlere doğru değil de omur cisimlerine doğru olursa hiç bir belirti olmayabilir. Fıtıklaşma, omuriliğin uç kısımlarından çıkan at kuyruğu şeklindeki sinirler üzerine baskı yaparsa, sinir belirtilerine ilaveten idrar ve büyük abdest tutamama da görülür.

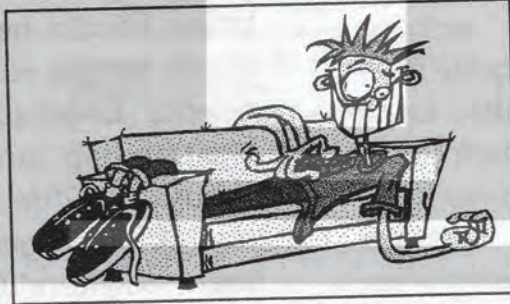
Disk fıtığı şüphe edilen hastalarda röntgen filmi mutlaka çekilmelidir. Kesin teşhis için Lipiodol denilen ilaçla yapılan ve myelogram adı verilen filme ihtiyaç duyulabilir. Myelogram, ancak ameliyat düşünülen vakalara, bel fıtığının kesin durumunu tesbit etmek için uygulanmaktadır. Bel fıtığı tedavisinde ilk prensip, hastanın sert bir yatakta, ince bir yastık ve şilte ile yatmasını sağlamaktır. Yatak yaylı olmamalıdır. İstirahat 3 hafta devam eder.

Traksiyon (çekme) suretiyle sinir köklerini baskıdan kurtarmak ve böylece ağrıları gidermek mümkündür. Traksiyon genellikle fizik tedavi veya ortopedi kliniklerinde bulunan özel aletlerle yapılmaktadır.

Hastaya ayrıca ilaç olarak kas gevşeticiler, ağrıkesiciler ve müsekkinler verilir.

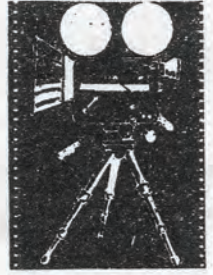
Lokal sıcak tatbiki de mümkündür ve faydalıdır. Bu gaye için infraruj ışınları, parafin, sıcak kompres, tuğla v.b. kullanılabilir. Ağrı hafifledikten 5-6 gün sonra zorlanmadan bel egzersizleri yapılabilir. 3-4 haftada hasta yavaş yavaş ayağa kaldırılır ve en az bir ay korse giydirilir. Sık nükseden idrar ve dışkı tutamama, sinir belirtilerinin artması durumlarında cerrahi müdahale yapılır.

Kaynak: Sağlık Ansiklopedisi.

Bir Film:

Truman Show

Zuhal Özügöl

Televizyon dizisi mi? Gerçek yaşam mı?

Truman B. isimli 30 yaşındaki bir kişi doğumundan bu yana, istemiyerek hatta bilmeden bir canlı televizyon dizisinin başrolünü oynuyor. Yaşamı senaryoya göre rejisör ve ekibi tarafından adım adım uygulanıyor. Onun mutlu bir evliliği, iyi bir işi, yeni aldığı kutu gibi evi var. Ancak karısı, arkadaşları, şefi çevresindeki tüm insanlar maaşlı artistler. Hepsi onlar için hazırlanmış bir adada yaşıyorlar.

Arada sırada senaryoya uymayan davranışlar olsa da Truman'ın pek dikkatini çekmiyor. Ancak, bir gün gökten düşen bir stüdyo ışığını hayretle izlerken birden kafasında bir ışık çakıyor. Çevresini dikkatle izlediğinde birşeylerin doğru olmadığını saptıyor. Adadan dışarıya çıkma isteği ise değişik şekillerde önleniyor. Tüm dünyada televizyon kanalları aracılığıyla onun her hareketi 24 saat boyunca izlenebiliyor. İnsanlar onunla üzülüyor, onunla seviniyorlar. Ancak onun bunlardan haberi yok. Onun yaratıcısı ise adanın üstüne kurulmuş bir stüdyoda, dev bir ekranda, onu izliyor ve ekibiyle birlikte oyuncuları ve onu yönlendiriyor.

Ancak kahramanımızı, tüm olumsuzluklar, özgürlük düşünden vazgeçiremiyor. Kendini ve çevresindeki insanların izini araştırmaya devam ediyor ve bir gün gükyüzünün de bir dekor olduğunu anlıyor. Filmin başrolünü, daha önce bir çok komedide başarıyla oynayan, Jim Carry canlandırıyor. Bu filmde diğerlerine göre daha değişik bir rolün üstesinden başarıyla kalkıyor. Rejisör ise, „Ölü Ozanlar Derneği“ isimli filme imzasını atan Peter Weir. Bu filmler videoda da izlenebilir.

Yeni yılınız kutlu olsun!

ADALET AĞAOĞLU

1929'da doğdu. Roman, öykü ve oyun yazarı. Ankara Üniversitesi Fransız Edebiyatı Bölümü'nü bitirdikten sonra öğrenimini kısa bir süre Paris'te sürdürdü. İki yıl (1957-59) A.B.D.'de kaldı. Türkiye Radyoları Kültür Programları Bölümü'nde çalıştıktan sonra Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nda program yapım danışmanlığı yaptı (1962-70). Yetmişli yıllara kadar yirmi yıl boyunca tüm bu uğraşları arasında yazmayı da sürdürdü. 1970'den beri yalnızca yazıyor. Evlidir.

Romanları: Ölmeye Yatmak, 1973; Fikrimin İnce Gülü, 1975; Bir Dügün Gecesi, 1979 (1979 Sedat Simavi Edebiyat Ödülü, 1980 Orhan Kemal Roman Ödülü ve 1980 Madaralı Roman Ödülü); Yaz Sonu, 1981; Üç Beş Kişi, 1984; Hayır, 1987; Ruh Üşümesi, 1991; Romantik/Bir Viyana Yazı, 1993.

Öykü Kitapları: Yüksek Gerilim, 1974 (1975 Sait Faik öykü ödülü); Sessizliğin İlk Sesi, 1975; Hadi Gidelim, 1982.

Makale ve Deneme Kitapları: Göç Temizliği, 1985; Geçerken, 1986; Karşılaşmalar, 1991; Gece Hayatım, 1992.

Oyunları: Evcilik Oyunu, 1964; (Çatıdaki Çatlak, 1966; Tombala, 1967; Üç Oyun: Bir Kahramanın Ölümü, Çıkış, Kozalar, 1969-71 (1974 Türk Dil Kurumu Oyun Ödülü); Kendini Yazan Şarkı, 1976; Çok Uzak-Fazla Yakın, 1991 (1993 İş Bankası Edebiyat ve Oyun Büyük Ödülü).

Yapıtları üzerine yapılan bazı araştırmalar: „The Novels of Adalet Ağaoğlu: Narrative Complexity and Feminist Social Consciousness“, tez; Ellin W. Ervin, Columbia Üniversitesi, 1988; „Adalet Ağaoğlu en het Turks tooreel/door“, tez; Petra de Bruijn, Leiden Üniversitesi, 1988; „Der Literarische Beitrag Adalet Ağaoğlu zur Problematik der Türkischen Familie Zwischen Tradition und Wandel - Am Beispiel des Romans Ölmeye Yatmak“, tez; Eva Widmann-Eichhorn, Hamburg Üniversitesi, 1992.

Feminist terminolojideki bağlamında „kadın yazar“ diye tanımlanmayı reddediyor: „Ben yazan bir kadını, bu sadece bir cinsiyet, bir *gender* durumudur, eserin herhangi bir ideolojik kullanım ve tüketimini gerektirmez. İdeolojiler tüketilebilirler, ama buna gönüllü katkı olmadığını bilinmesini istemekteyim“ diyor.

...Az önce Hatice geldi. Çocuklar uykudaymış. Hemen, dışardaki banklardan birinin üstüne yerleşti. Koynundan dörde katlanmış bir kağıt çıkardı:

„Şuna bir baksan? Kadir, tarlayı, evi senin üstüne yaptım, diyor ya, bakalım doğru mu?“

Gülmek istiyorum ama, Hatice çok ciddi. Onun konuya bu çok ciddi ilgisinden birazı da bana geçti:

„Kocanız sizi kandıracak değil ya Hatice Hanım?“

Der demez de kendimi gülünç buldum, sabırsızlandım. Ama Hatice'nin umurunda bile değil. Başını çok bilmişlikle iki yana sallayıp duruyor:

„Erkek denen koca milletin ne yapacağı nerden belli olur? Ne malum, ilk karının üstüne bana göz koyduğu gibi, benim üstüme de başka bir kariya göz koyamayacağı, değil mi ya?“

Gözlerini kısmış çıplak kollarıma, ardından da yüzüme öyle bir bakış baktı ki, beynim karıştı, dilim dolandı. Entarimin düğmelerini çabuk çabuk ilikle-dim, kendimi halı silkeler gibi o bakışlardan da silkelemek istedim, sanıyorum. Sonra, kendi

gözümde kendime büsbütün ve öylesi gülünç göründüm ki, ağızımdan ister istemez büyük, yalan bir kahkaha çıktı. Hatice de, hep öyle yarı kuşku gülmüştü:

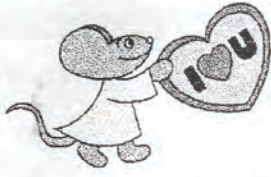
„Gülersin ha?“

Ama onunki, öngörülerinde yanılmadığını vurgulayan bir gülüş. Kadir'in başka bir kadına göz koymaması için elbet bazı önlemleri de vardı Hatice'nin. Düşünmüş, bulmuştu. Bunları da anlattı: Osman yetmezdi. -Yusuf ötekinden-. Kadir'e art arda birkaç oğlan daha doğurmalıydı; bu bir. İki: İşçilerinin çalıştığı yerlere doğru gerini geriniverecekti, şöyle koltuk altlarını onlara gösteriyormuş gibi. Üçüncüsü:

„Koca bir şişe kolonya aldıracağım kendime. Her akşam, her sabah koynumdan aşağı dökünüm dökünüvereceğim...“

Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi'nin „Çağdaş Türk Edebiyatında Kadın Yazarlar“ broşüründen alınmıştır.

ŞİİR KÖŞESİ

Sev

Sev Dostum, zor olsa bile, acımasız davranmalar bile, yaşamı bulmak istiyorsan sev...

Çünkü, sevgi yaşamın ta kendisidir. Ölümsüzdür. Doğduğunda vardı. Fakat ölünce yok olmayacak, sevdiğin sürece varsın.

Sevdiğin sürece ölümden korkma. Çünkü, sevgi ecele benzer, nereden geleceği belli olmaz.

Sevginin saf olmasını istiyorsan, gizli sev, tertemiz kalır. Kimsenin kirletmesine imkan yoktur.

Karşılıksız sev, çünkü çok az insan buna dayanır. Ama bunu başarmaya çalış ki, sevgi çiçeği sulansın, kuruması önlensin, sonunda acısını bilesin ki, sevgin, sevincin senin olsun.

Sev dostum, ve sevginin herşeyden üstün olduğuna kendini inandır ki onun verdiği güçle her engeli, aşabileşin ve gerçek sevgiye ulaşabileşin.

Unutacaksın hiç sevme ya da sevgi kelimesini kullanma. Çünkü gerçek sevgiler unutulmaz.

Sev dostum, mutlaka güzeli, iyiyi değil, çirkini kötüyü de sev. Ölçün kişilik olsun, çünkü geri kalanlar her zaman geçicidir. Daima kalıcı olanı sev.

Sev dostum, sevildikçe bu evrende varsın, sevildikçe yaşayacaksın... Ve eğer yaşadım diyeceksen bir gün bırakacağın en büyük miras sevgin olsun ki, seni ölümsüzlüğe götürsün.

Sevgi K., 1989

Yaşamak

Bir başlangıç,
Uçsuz bucaksız ve sonsuz.
Uzanmak için sevginin
yüreğine,

Bir türkü içlisine.
Hani kardeş olup güneşle,
Delmek tüm karanlıkları,
Yok etmek hüznün bulutlarını,
Kavgayı yok etmek.
Paylaşmak, sevgiyi,
evrenselliği.

Umutlara kanat açmak,
Uçuk mavilerin koyusunda.
Yarını düşünerek
gülümsemek,

Geçmişe bakıp ders almak.
Yaşamak bu, kısacası heves.
Ama deli dolu,
Ama o kadar da güzel.
Bir başlangıç ve sevda,
Katkısız sevgilerin
kucağında...

Eyüp Yalibuk
(Hakkârîde vatanî görevini
yapmakta)

Zaman

Rayları üstümüze döşedik
Taşıyoruz kendimizi
Kurulmadık bir istasyona.

Düşlenen durak tomurcukta
Belki de tohumlaşmadı henüz
Açsın dediğim çiçek.

Yol değil, attığım adımdır
Yürüdükçe uzayan

Kemal Yalçın, 1.1.1998 / Aarau

Umut

Türkülerle kundakladığım
Beyaz bir gecedir zaman
Sözcüklerindeki esintiyim
Bensiz açmış çiçeklerin.

İssızlaşıyor sis altındaki umut
Çocuklarımızın sevinci belki
Sabah şarkılarını söyleyecek olan.

Kemal Yalçın, 1.1.1998 / Aarau

İki Damla Gökyüzü

Sulusepken kar yağıyor güz
yapraklarına
Akşam bir anı defteri gibi sessiz,
Akşam beyaz bir karanlık
ellerimde.

Koşuyorum bulutları tutmaya
Çözülüyor yıldızların dili,
Renkten renge giriyor zaman.

Mevsimsiz mevsimleri yaşıyoruz
Kar altında sıcak turunçlar,
İki damla gökyüzüdür artık bahar

Kemal Yalçın, 1997 / Bochum

YEMEK KÖŞESİ

Mutfağımızdan Mezeler:

Zeytinyağlı Brüksel Lahanası

- 1 Paket brüksel lahanası
- 1 soğan
- 1 avuç pirinç
- 1 domates
- 1 çay bardağı zeytinyağı
- Tuz
- Karabiber

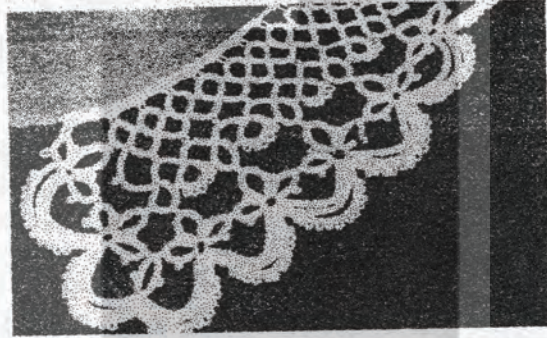
Soğanı küçük küçük doğrayın. Zeytinyağını bir tencerede kızdırın. Soğanları ilave edip, pembeleştirin. İçine küçük küçük kesilmiş domatesi ilave edin. 1-2 kere çevirdikten sonra yıkanmış pirinç ve brüksel lahanalarını koyun. Yeterince su ilave ettikten sonra tencerenin kapağını kapatın. Orta ateşte sebzeler yumuşayana dek pişirin. Servis tabağına alıp, soğuttuktan sonra servis yapın.

Kaynak: Yeni Yüzyıl'ın ekinden alınmıştır.

ELİŞİ KÖŞESİ

Mekik Oyası:

Yaka-Cep Kenarı

ANCHOR dantel ipliği 70 no. 1 yumak

- Yaka çevresi kadar düz kordon sarılır.
- Birinci sırada yalnız ekleme pikoları bırakılır.
- İkinci sırada 1 pikolu, bir düz kordon yapılır.
- Üçüncü sırada üç yapraklı motiflerle aradaki atlama kordonu gidilir.
- Dördüncü sıra atlama kordonu yapıp, son sırada atlama kordonu pikolu gidip bitirilir.
- Birinci ve ikinci sıralar 3-4 sıra yapılarak istenildiği kadar yaka genişletilir.

Yeni yılınız kutlu olsun!

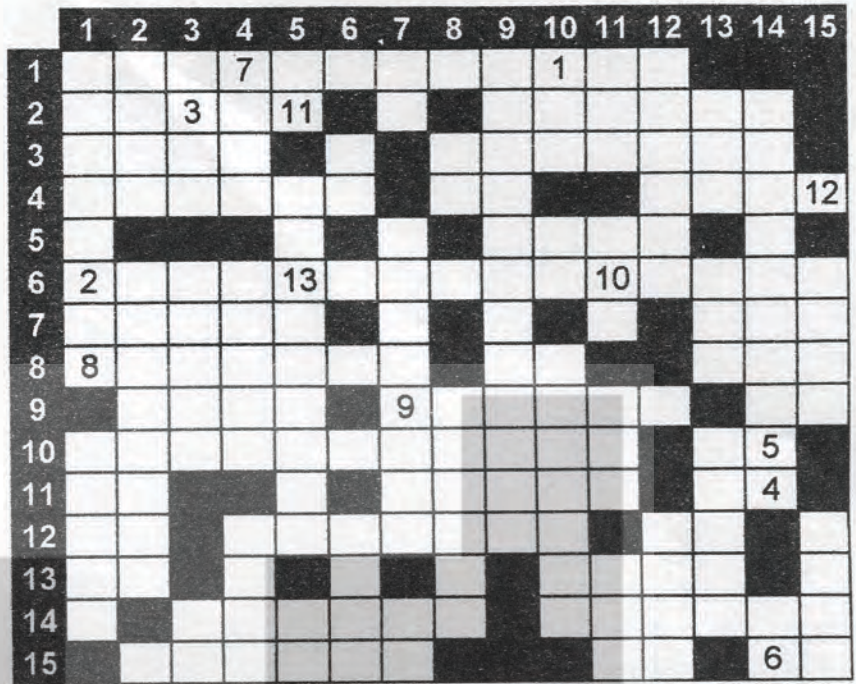
BULMACA

Hazırlayan:

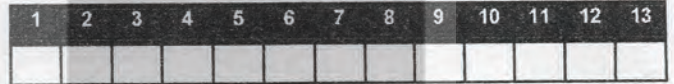
Semra Kayaçelebi

Soldan Sağa:

1. Beyin ameliyatı yapan kimse.
2. Kandırılması kolay kişi; bizim dışımızdakiler.
3. Eski dilde, kanlar; soy kınımı.
4. Yüksek tabakadan olanlar; tersi, şehir; eski dilde mumcu.
5. Ters, ad.
6. Alçakgönüllü olmak.
7. Ters, elçilik uzmanı; yapma, etme.
8. Çok şanslılar için halk ağzında söylenir; Radio Keith kısa yazılışı; kötü (göz).
9. Bir hayvan; bir Fransız futbolcu; boru sesi.
10. Söz sahibi; boru sesi.
11. İz; boy abdesti; ummaktan emir.
12. Ters, yabancı; terslik; emmekten emir.
13. Ters, bir zamir; bir renk.
14. Agora'nın çoğulu; usanma eylemini yapacak olan.
15. Alışmış; beyaz; tersi, uzak yol.

Anahtar
Sözcük:

Yukarıdan Aşağıya:

1. Kapalı Çarşı; kıl veya yün dokumanın bir çeşidi.
2. Köpek yavrusu; eşeleme eylemini yapmak.
3. Delik, eski bir yeri uygun bir parça ile onarma; günah; kırmızı.
4. Ters, bazı maddeleri satmaya izinli kişi veya kuruluş; tayin; sezi.
5. Nikel'in simgesi; imza atmak; tersi, Osmiyum'un simgesi.
6. Bir yüzölçüsü birimi; tersi, gözde bir tabaka.
7. İlave; Anadolu'nun doğusunda bir dağ; yayla atılan ucu sivri çubuk.
8. Kırmızı; (suhulet).
9. Ressamlar açarlar.
10. Bir erkek ismi; köpek; kabuğu olan.
11. Olmamış; su katılmamış içki; tersi, bir çalgı; bir peygamber.
12. İlişmeyi yapacak olan; tersi güvenliği sağlayan kalın duvarlı yapı.
13. „El“in „e“ hali; tersi, hangi kişi; iç donu.
14. Vatanım; fiilden sıfat türeten bir ek.
15. Bir tür bıçak; „cevabın“ tersi.

Geçen sayımızdaki bulmacamızdaki yanlışlıklardan ötürü özür diliyoruz. Bu bulmacamızı doğru yanıtlayıp, anahtar sözcüğü bulursanız birer armağanımız var. Doğru yanıtlar için adresimiz: AWO, Zuhul Özügül, Grenzstr. 47, 45881 Gelsenkirchen.